

MI LESZ, HA AZ ANGOLOK VISSZAVONULNAK

VÉGLEGES BÉKE ROMÁNIÁVAL.

MÁJUS 7-KÉN IRTÁK ALÁ A BÉKESZERZŐDÉST BUKARESTBEN. — A BÉKESZERZŐDÉS TERÜLETÉREZT ROMÁNIA A BÉKÉKÖTÉS ÁLTAL.

(True Translation filed with the Postmaster of Pittsburgh, on MAY 9, 1918, as required by the act of October 6, 1917.)

AMSTERDAM, május 7. — A békeszerződést tegnap írták alá a központi hatalmak és Románia a megbízottjai, mint azt egy bukaresti távirat jelenti.

Az aláírások a román királyi palota udvarán természetesen történtek, amelyben elhatározták azt, hogy Románia belép a háborúba a szövetségesek oldalán. A békeszerződés szövegét rövidesen közzéadják. A békét "bukaresti békének" hívják.

A német táviratok hasábjait írják a békekötés formáiról és kiemelik, hogy az rendkívül ünnepélyes ceremóniák között folyt le. Külman német külügyminiszter elnökelt az utolsó formák elintézésénél.

Románia arra kényszerítette Oroszországot, hogy a bolsevik uralom alatt, hogy előzetes békeszerződéseket kezdjen a központi hatalmakkal. A tanácsok még márciusban megkezdődtek. A Dobruszát fel északra egészen a Dunáig át kellett engedni a központi hatalmaknak, azon meg egyezéssel, hogy azt véglegesen Bulgária fogja kapni. Románia kereskedelmi összeköttetést kap a Fekete tengerhez Konstancán keresztül.

Románia bejegyeztetett azonkívül "elméletben" a Magyarországot Ausztria által kívánt "határkiigazításba", a mely azt jelentette, hogy át kell engedni a monarchiának három ezer négyszög mérföld területet. Összes az erdélyi határon az összes hágokat a hozzájuk tartozó földterülettel s a Dunát szegélyező összes földterületet. Közvetlen vízi összeköttetése tehát nem lesz az országnak. Hogy Románia kárpótolja magát Besszarabiából (orosz terület), abba hallgatlagosan bejegyezték a központi hatalmak, de úgy az Ukrai mint az orosz kormányok a leghatározottabban ellene vannak minden ilyen gondolatnak.

Míg a tárgyalások tartottak, Németország új követelésekkel állott elő. Németország a híres román olaj mezőket akarta és el is érte azt, hogy a román olaj mezők 99 éven keresztül a központi hatalmak birtokában maradnak. Nehány éven keresztül katonailag is megszállva fogják tartani a központi hatalmak a román olajvidéket.

Románia az azonkívül az összes felesleges gabonát a központi hatalmaknak kell küldeni, a következő évben. A román kormány elhatározásában egyáltalában semmi változást sem lehet észrevenni és a sorozási előkészületek a legnagyobb erővel folynak mindenfelé.

A sorozási ellenségei nagy összegű pénzeket gyűjtenek össze, hogy küzdhesse a sorozás ellen, a gyűjtés pénztárnoka az egyik katolikus érsek. Az adakozás olyan nagy, amire példa sohasem volt az ir népközött. Az egyik protestáns újság azon aggódik, hogy a sorozás kérdése ellenségeket és a protestánsokat és a katolikusokat között. Azt hiszik, hogy a kormány visszavonja a rendeletét, ha az ir nép vezetői megígrik, hogy a szükséges számú katonaságot önkéntes jelölés útján összehozzák. De még a kormány eddig nem tett semmi ilyen ajánlatot.

Az elmult szombaton este a harmadik hadikölcsön mozgalmát befejezték s a kincstár kihirdette, hogy az egész mozgalom óriási sikerrel járt. Jóllehet az első kitűzött cél 3000 millió dollár volt, de még az eddig bejelentett jegyzések összességében az a tény, hogy a kormány nem fogja elszakolni a sorozást az irek között. A többség azonban az ellenkező véleményen van. A Sinn Fein párt központja figyelmezteti a népet, hogy ne igen reménykedjen abban, mintha az angol, korábban abban hagyta a sorozási

AMSTERDAM, május 7. — Wekerle Sándor ismét megbízást kapott a királytól arra, hogy kabinetet alakítson, mint azt a hivatalos lap legutóbbi száma jelenti. Az új kormány főcélja lesz a választási törvényjavaslat tétő alá juttatása. Ha Wekerle nem sikerül kabinetet alakítani, vagy nem sikerül elfogadtatni a választási törvényjavaslatot, úgy Wekerle joga lesz arra, hogy a parlamentet feloszlassa és új választásokat rendeljen el. A választásokat ugyan el akarták kerülni a háború tartama alatt, de úgy látszik, Magyarországnak át kell esni a képviselő választásokon és pedig valószínűleg a közel jövőben.

DUBLIN, Írország. — Az elmult hét kedjén az irek által rendezett munkanélküli napok minden tekintetben sikerültek, a minnek következtében sokan azt hiszik, hogy a kormány nem fogja elszakolni a sorozást az irek között. A többség azonban az ellenkező véleményen van. A Sinn Fein párt központja figyelmezteti a népet, hogy ne igen reménykedjen abban, mintha az angol, korábban abban hagyta a sorozási

Az angol hadsereg óriási veszedelme. --- Csaknem megoldhatatlan föladatok. --- De a döntés még nem lesz meg.

(True Translation filed with the Postmaster of Pittsburgh, on MAY 9, 1918, as required by the act of October 6, 1917.)

A harcéri helyzet mai állása első sorban azt a kérdést veti föl, hogy vajjon milyen eredményeket hozhat az angolokra nézve? Haig angol fővezérnek az az emlékeztetés beszéde, a melyet katonáihoz intézett s amelyben azt köti a lelkiükre, hogy harcoljanak a vég-sőkig, maga is azt mutatja, hogy a földrajzi helyzet milyen nehézségekbe sodorta az angolokat.

Ahogy a harcerek ma állnak, az angolok mintegy száz mérföld hosszú vonalon harcolnak, aminek hozzájárul a belgák által tartott 15 mérföldnyi front, de az a száztizenöt mérföldnyi vonal sehol sincs megszűnt magától a tengertől, mint negyven mérföld, sőt sok helyen jóval közelebb van. Ami természetesen azt jelenti, hogy ha az angol hadseregnek nagyobb mértékben hátrálni kell, mint ahogy például az ötdíki angol sereg meghátrált St. Quentin előtt, úgy nemsokára egészen a tengerparton találhatják magukat.

A németek legelső és legnagyobb szándéka a mostani offenzíva megindításánál az volt, hogy tönkretegyék, elpusztítsák az angol hadsereget. Előremenni, területet elfoglalni, ma már nem a legfontosabb dolog, még a tengerparti fontos városok elfoglalása is másodrendű kérdés csupán. A német nép a háború negyedik esztendejében most már a minél gyorsabb győzelmet várja. Ha a német hadsereg csak annyit tud elérni, hogy az angolokat hátrábbszorítja, akár milyen nagy létszámú, akár milyen irányba történnek ez a hátraszorítás, a német nép felezőgázott várakozását nem elégtének ki.

A németek azonban semmiképpen nem érték el ezt a legelső és legnagyobb céljukat, az angol katonai erő összetörését. Bizonyos dolog, hogy a második Sommei harc a háború legnagyobb győzelmé, a melyet a németek vívtak ki a négy esztendő hátravétele alatt, de azért még mindig nem döntő győzelem. Mivel a németek egyetlen óriási arányú támadással nem érték el azt, amit akartak, kénytelenek voltak más pontokon is megkezdeni a támadást, hogy ezt a fő célt elérjék. Mert ez a fő cél még mindig nem más, mint az angol hadsereg elpusztítása. A németek egészen a tengerig akarják visszazárítani az angolokat, hogy akkor egy madásorra vízbe kergetjék, vagy megadásra kényszerítik őket, miután tudják, hogy a németek olyan keskeny földszalagra szorították őket, hogy nem küzdhetnek tovább.

Az angol hadsereg tehát két igen nagy veszedelem előtt áll. Ha még egy olyan csatát elveszítene, mint a második Sommei küzdelem volt, a németek lerohannak egészen a tengerig s ha egyszer ott vannak, az északi angol hadsereg teljesen el van vágva a franciáktól és a déli angol seregtől. Világos, hogy Foch szövetséges fővezérnek legfőbb célja

WASHINGTON. — Egy esztendőnél az amerikai nép már harmadszor jegyezte túl a kormány által kiírt hadikölcsönöket.

WASHINGTON. — Egy esztendőnél az amerikai nép már harmadszor jegyezte túl a kormány által kiírt hadikölcsönöket.

WASHINGTON. — Egy esztendőnél az amerikai nép már harmadszor jegyezte túl a kormány által kiírt hadikölcsönöket.

WASHINGTON. — Egy esztendőnél az amerikai nép már harmadszor jegyezte túl a kormány által kiírt hadikölcsönöket.

most az, hogy megtartsa a déli angol hadsereget azon a helyen, a hol most áll. Ezt a helyet roppant erősen meg kell védeni, mert minden kis veszteségnek rendkívül súlyos következményei lehetnek. Mikor Petain tábornok Verdun védté, a Meuse folyó nyugati partján átengedte a területeket, ha a németek hajlandók volna megadni az árat, de a másik oldalnak minden göröngyét leirhatatlan erővel védte, mert tudta, hogy az a föld sokkalta fontosabb s ha ott elvesz valami, nagy bajok lesznek. Így van most is a front déli részén, a hol minden kis előnyomulás Amiens vidékén óriási bajokat jelenthet a szövetségeseknek.

Az már ugyan a végső eset lenne, de mégis megtörténhetik, hogy az angoloknak egézszen ott kell hagyni a francia harcéri területét, a mely a Somme folyótól északra van. Ha ott kell hagyniuk ez azért történik, amiért például a belgáknak föl kellett adni Antwerpen és egész nyugati Belgiumot és dél felé menekülni, nehogy a németek egy kis körbe beszorítsák az egész belga hadsereget, ami a posztulással lett volna egyenlő. Akkor is az volt a legfőbb dolog, és mai is az, hogy először a hadsereget kell megmenteni, akármekkora területet áldoztatba is kerül.

Az angol seregek dél felé húzódnak azonban így is igen nehéz föladat, mert a terület, a melyen ezt a visszavonulást megcsinálhatják, igen keskeny és mert vasutvonalak jóformán egyáltalában nincsenek rajta. Csak egy vonal van itt, a mit használhatnának, a mely Dunkirkől Amiensig megy, de a németek már ezt a vonalat is bombázzák és több mérföldnyire már valószínűleg tönkre is tették.

El lehet mondani, hogy az egész háború folyamán egyetlen egy hadsereg sem állott olyan nehéz feladatok előtt, mint az angol hadsereg fog állani, ha csakugyan dél felé kell húzódnia, ha ott kell hagyniok azt a területet, a melyet most védenek s a mely mindig keskenyebb és keskenyebb lesz. Ha a németek elfoglalják Amiens-t, alig lesznek tíz mérföldnyire a tengertől, de az angol és belga seregek több mint száz mérföldnyire lesznek Amiens-től északra felé.

A német hadvezetőség most más szemmel láthatólag az a másodszor folytatja, amit a vereség után offenzívában gyakorolt, tudniillik helyi jelentőségű támadásokkal akarja a győzelmét teljesíteni, de mindamellett számírt rá, hogy hátha történik valami olyan váratlan dolog, a mi az ő malmukra hajtja a vizet.

A németek két helyen áttörték az angol és francia frontot, a Somme és a Lys folyók mellett s így tulajdonképpen csak a belga front az, a mely még mindig sértetlenül áll azon a helyen, hol az offenzíva megkezdése előtt állott. Ha a németek ki tudják kergetni az angolokat Arrasból, úgy azoknak föltétlenül meg kell kezdeni a tenger felé való húzódást. És minden

A németek két helyen áttörték az angol és francia frontot, a Somme és a Lys folyók mellett s így tulajdonképpen csak a belga front az, a mely még mindig sértetlenül áll azon a helyen, hol az offenzíva megkezdése előtt állott. Ha a németek ki tudják kergetni az angolokat Arrasból, úgy azoknak föltétlenül meg kell kezdeni a tenger felé való húzódást. És minden

lépéssel, a melyvel az angol hadsereg közelebb jut a tengerhez, az északi angol sereg helyzete annál veszedelmesebb lesz és pedig azért, mert az angol front ezáltal nem lesz rövidebb, de igenis mindig keskenyebb helyre szorul vissza.

Majdnem teljes bizonyossággal meg lehet előre mondani, hogy ha a németek még vagy tíz-tizenkét mérfölddel előbbre tudnak nyomulni nyugat felé, az angoloknak el kell hagyni a Somme folyótól északra eső francia területet. De maga a terület kiürítése, a róla való eltávozás is roppant nehéz feladat lenne, a mely könnyen végzetes katasztrófával végződhetik.

A németek természetesen éppen ezt akarják elérni. El is hagyták egyelőre a nagy offenzívát, de bizonyos, hogy csak egy időre hagyták abba. A Kemmales hegylanc és Notre Dame de Vimy voltak az Arras-tól északra levő angol hadállások legnagyobb erősségei s hogy a németek ezeket is elfoglalták, még csak egy maradt, a doullenssi vonal. Ha a németek ezt is elérik, amint hogy máris erősen fenyegetik, úgy a teljes angol visszavonulásnak föltétlenül meg kell történnie.

Az azonban ha így is lesz, ha az angol sereg vissza is húzódik, ez még semmi esetre sem jelenti azt, hogy a németek megnyerték a háborút, vagy azt, hogy olyan döntő sikert arattak, hogy az egymaga megéri az érte hozott áldozatokot. Bizonyos, hogy Dunkirk, Calais és Boulogne elvesztése nagy mértékben megnehezítené az angol csapat és municiószállítását, mert mind a három óriási fontosságú kikötő. De ha el veszik, Havre és Rouen, lejjebb a tenger parton, megmarad, sőt ezeken kívül is vannak kikötők, a melyeket igen jól lehet használni, csak hogy nem olyan kényelmesen, mivel sokkal messzebb vannak Angliától.

A visszavonulást azt sem jelenti, hogy magát Franciaországot érné vele végzetes csapás. Súlyos csapás lenne, az bizonyos, mert azt jelentené, hogy ott kellene hagyni egy gazdag és gyönyörű nagy területet és a nagy szénvidék utolsó maradványát is a németek kezére jutnának, de az egész terület mindössze három vagy négyezer négyzet mérföld. És viszont, ha az angolok kimennek, előnyösebb helyzetbe jutnak, mert a frontjuk meg rövidül és nem lesznek a seregek olyan veszedelmesen közel a tengerhez.

A veszteség Angliára lenne nagyobb és veszedelmesebb csapás, mert ha a tengerészatonna a németek kezére kerül és ha a német óriási ágyúkat föl állítják Doverben, úgy Angliát komoly veszedelem fenyegeti. De teljes pusztulástól sem az angolok, sem a franciák nem félnek, mert még mindig nem hozná meg a németeknek a döntést, hacsak az angol visszavonulás nem végződne valami óriási katasztrófával, a mi az angol megrendítését az angol és francia nép bizalmát.

A NAGY OLASZ OFFENZÍVA ELŐTT.

AZ ISONZO MELLETTI NAGY OFFENZÍVA KÜSZÖBÖN ÁLL. — AZ OSZTRÁK CSÁSZÁR AZ OLASZ FRONTRA UTAZOTT.

(True Translation filed with the Postmaster of Pittsburgh, on MAY 9, 1918, as required by the act of October 6, 1917.)

A Piave folyó melletti hadvonalon és északi Olaszország hegyes vidékein lázas készülődés észlelhető s a központi hatalmak régóta várt támadása a következő napokon belül várható. Az olasz hadvezetőség hetekkel ezelőtt jelentette, hogy az osztrákok az orosz és román frontokról hozott és általuk megerősített nagy haderővel készülődnek a támadásra s azt hiszik, nem messze van azon pillanat, midőn a központi hatalmak megpróbálkoznak vele, hogy keresztül törjék az olasz hadvonalat, lemenjenek a velenedő alföldre s döntést eszközöljenek ki.

Károly osztrák császár, előkelő német és osztrák tiszték

CSEH EZREDEK ÁTMENTEK AZ OLASZHOZ.

(True Translation filed with the Postmaster of Pittsburgh, on MAY 9, 1918, as required by the act of October 6, 1917.)

LONDON. — A Daily Mail című újság olasz harcéri levelezője írja, hogy a monarchia seregei között levő cseh csapatok gyakran átmennek az olaszokhoz s hogy az első átmenők már az olasz soraiban harcolnak és olasz egyenruhát viselnek. A csapatok mind azokhoz a cseh-tót ezrekhez tartoztak, a melyeket a monarchia minden részéből állítottak össze s a melyeket eddig mindig a legkülönbözőbb pontokra állítottak.

A levelező szerint a monarchia katonái egyáltalában nem fogadták őket szívesen, amíg az olasz frontra vitték őket, mert tudták, hogy a szláv csapatok hogy szoktak cselekedni a háború folyamán. A helyzet most még nehezebb, mert akik még a monarchia oldalán vannak, tudják, hogy szláv testvéreik most már velük szemben küzdenek az olaszok oldalán s ezért félnek a parancsnokok, hogy még több baj lesz belőle.

A szövetségesek mégis remélik a végső győzelmet, megakör is, ha ennek a mostani hadjáratnak a végén a németek ott lesznek a tengerparton és az angolok a Sommetől délre szorulnak, mert a németek ki lesznek merülve, tartalékaik el fogynak, míg Amerika a maga óriási segítségével a szövetségesek mellett áll és a jövő év izzendelmire elhátja őket bőséges emberrel és minden szükséges hadszerezellel. Németország teljesen kimeríti önmagát, mert már az egészen fiatal gyerekmereket is a harcra vitte, abban a reményben, hogy a döntést hamarosan ki lehet erószakolni.

Ebben az esztendőben a szövetségesek szempontjából az a fontos, hogy ellen tudjanak állani a németek rettenetes támadásainak, hogy a hadseregeik megmaradjanak és a jövő évben megvédhessék a küzdelemet a németekkel szemben. Amerika millió származott küldeni a maga katonáit a harcra, a mely hadsereg teljesen friss erőkből fog állni, míg a központi hatalmak nincsenek

társaságában utban van az olasz frontra s a nagy csapatmozdulatok Tiroiban és Trentinóban azt mutatják, hogy sok embert hoztak el más frontokról, hogy az olaszok ellen küldjék őket.

A támadás, katonai szakértők véleménye szerint a hegyes vidéken fog megkezdődni, valószínűleg Lagarino és Astico körül. Ha az ellenség ezen helyeken áttör, ugyan nemcsak lejöhet a dombos oldalon, ha nem elérheti az alföldet is. Ezen esetben a Piave folyó mellett álló hadseregek vissza kellene vonulni, egészen az Adige folyóig. Ez Velence elvesztését s egy nagy földterületnek az elvesztését jelentené Olaszországra nézve.

MAGYARORSZGI OLÁHOK AZ OLASZ SEREGBEN.

(True Translation filed with the Postmaster of Pittsburgh, on MAY 9, 1918, as required by the act of October 6, 1917.)

PARIS. — Az olaszok által elfogott oláh katonák közül valamely 18 ezer folyamodott az olasz hadvezetőséghez, hogy olaszokhoz s hogy az első átmenők már az olasz soraiban harcolnak és olasz egyenruhát viselnek. A csapatok mind azokhoz a cseh-tót ezrekhez tartoztak, a melyeket a monarchia minden részéből állítottak össze s a melyeket eddig mindig a legkülönbözőbb pontokra állítottak.

A levelező szerint a monarchia katonái egyáltalában nem fogadták őket szívesen, amíg az olasz frontra vitték őket, mert tudták, hogy a szláv csapatok hogy szoktak cselekedni a háború folyamán. A helyzet most még nehezebb, mert akik még a monarchia oldalán vannak, tudják, hogy szláv testvéreik most már velük szemben küzdenek az olaszok oldalán s ezért félnek a parancsnokok, hogy még több baj lesz belőle.

NE VÁRJA

mig a felszólítást megkapja, hanem küldje be előfizetését AZONNAL, ha lejárt az előfizetése.

hónnan szedni új emberanyagot. És a szövetségesek katonai vezetői ezt mind nagyon jól tudják és számitanak is erre. Senki sem hiszi, hogy Foch meg fogja engedni, hogy még több francia hadsereget semmissé tegyenek meg a németek a megadásokból. Az ő taktikája az, hogy VARNI KELL, el kell kerülni a katasztrófát, mindaddig, amíg a németek támadásai végképen el nem vesztik az erejüket. Tudják, hogy a földrajzi helyzet most nem nekik kedvező s ha nem vigyáznak, hogy a katasztrófa elkerülhetetlen.

Arról, hogy a németek keskeny éket verjenek az angolok és franciák közé, nem igen lehet szó. Maga ez a mozdulat valószínűleg és tanácsosnak látszik a térképen, de veszedelmesebb volna a németekre, annyira, hogy maguk a szövetségesek kívánják, hogy bár megpróbálkozzék vele a német. Egy darabig ugyanis ez az ék jó volna, de azontul lehetetlen volna megtartani.

Amion módon... utoljára volt itt... A tekintetes varnagy urival... Milyen járathat van? A szegény elhált Veres István miatt. Nem lehet — viszonzá emez nyersen.

A NŐK MINT ELLENSÉGEK.

(True Translation filed with the Postmaster of Pittsburgh, an MAY 9, 1918, as required by the act of October 6, 1917.)

Az elnök legújabb rendelete értelmében az itt élő ellenséges alattvalók közé ezentul a nőket is befoglalják, ellentétben az eddigi gyakorlattal, a mikor csak a férfiakról volt szó. A rendelettel eltűnik az a megkülönböztetés, a mi eddig meg volt ezentul a nőknek is éppen úgy jelentkeznük kell, mint a férfiaknak és éppen úgy csakis engedélyvel szabad az eltiltott területekre lépniük. Ha valaki az ellenséges alattvaló nők közül ezeket a szabályokat megsérti, éppen olyan büntetésben részesül, mint a férfiak.

Tagadhatatlan, hogy mióta Amerika is benne van a háboruban, rendkívül enyhén és elnézően bánt azokkal az országokkal, amelyek a melyekkel háborúban áll. Bizonyos kisebb megszorításokat leszámítva, éppen olyan szabadságot élveztek, mint az amerikai polgárok s aránylag csak nagyon keveset tartóztattak le közülük vagy pedig fogolytáborba internáltak. El lehet mondani, hogy a hol csak egy idegen alattvaló bájba keveredett, mindig a saját meggondolatlanságának köszönhetette a bajt.

A kormány azonban most már nagyobb és szigorúbb óvintézkedéseket akar tenni az ellenséges alattvalókkal szemben és ez az elnöki rendelet is ennek a bizonyítéka. A kormány most már nem hiszi azt, hogy a nők, mint az úgynevezett gyöngébbik nem tagjai, természetesen kevésbé ártalmasak, mint a férfiak és hogy távolról sem tudnak annyira csinalni az országok, mint a férfiak, még ha ellenséges érülettel vannak is eltelve Amerika iránt.

De a kormány nem is attól fél, hogy az ellenséges alattvaló nők erőszakoskodással fehetnek kárt az országnak, mert hiszen ha erre kerülne a szó, az egészet könnyen meg lehetne szüntetni. Azok a titkos utak és módok azok, amikről a kormány tart s a melyeket eddig mindig és mindenütt nagy sikerrel tudtak alkalmazni, éppen a nők révén, azoknak a segítségével. Az ilyen fajta bajcsinálásban a nőket mindig a legnagyobb sikerrel alkalmazták s ebben a munkában a nő még sokszor védelemesebb lehet, mint a férfi. S ha egyszer kém valaki, nehéz belátni, hogy miért számíthatson enyhébb elbánásra csak azért, mert véletlenül nem férfinak született. (New York World.)

MI TÖRTÉNT A HARCTEREKEN?

(True Translation filed with the Postmaster of Pittsburgh, an MAY 9, 1918, as required by the act of October 6, 1917.)

Az elmúlt napok legérdekesebb híreit kétségkívül a monarchia szolgáltatta. Bécs most már hivatalosan is elismeri, hogy a gazdasági és a politikai élet a lehető legnagyobb válságba jutott, éppen akkor, amikor a monarchia seregei arra készültek, hogy újabb offenzívát indítsanak az olasz fronton.

Hogy a válság csakugyan meg van Ausztriában, legjobban bizonyítja az a tény, hogy a császár fölözlatlata az országgyűlést. A császári rendelet egyttal azt is kijelenti, hogy ha kell, erőszakkal is meg fogják akadályozni azt, hogy a parlament egy jó darabig összeülhessen. A rendeletből az is kitűnik, hogy az egyes országgyűlési pártok magát a kormányt is rendkívül kellemetlen helyzetbe hozták az elviselhetetlen élelmezési állapotok miatt, valamint a rendkívül megnövekedett nemzetiségi viszonyok következtében és az országgyűlést azért kellett fölözlatolni, hogy úgy az uralkodónak, mint a kormánynak a következő hónapokban teljesen szabad kéze legyen.

Ezek a rendkívül súlyos és erőszakos intézkedések fontos következményeket fognak maguk után vonni az egész monarchiában, amit a világ nagy érdeklődéssel és figyelemmel kísér. Bizonyos, hogy az ausztriai bajok két legnagyobb oka az elviselhetetlen élet és a mindig súlyosbódó nemzetiségi kérdés.

Ugyanekkor a táviratok azt adják hírül, hogy Károly király elutazott az olasz frontra, a hol régóta készülődnek arra a nagy offenzívára, a mely már meg is kezdődött. A római táviratok nem igen beszélnek róla, de egyes részletekből, például a rendkívül megszorított légi küzdelmekből arra lehet következtetni, hogy a front szokatlanul megélenkült. A szövetséges reptőlök 14 központi repülőgépet hoztak le.

A flandriai német offenzívát a szövetségesek már napok óta föltartóztatják. Ypres környékén különösen erősen állanak az angolok és franciák és Armin német táborok seregeit tétlenségre kényszerítették, mert

olyan óriási veszteségeket okoztak nekik. A németeknek idő kellett, míg megritkult sorait ki tudták egészíteni.

Az angol főhadiszállásról azt táviratozzák, hogy föltétlenül bizonyos jelek mutatnak arra, hogy a németek újra rendkívüli erővel akarják fölvenni az offenzívát, hogy kicsavarják a szövetségesek kezéből azokat a hadállásokat, a melyek a Kemmel dombtól nyugatra vannak. A szövetségesek el vannak kétségbe esztve az újabb támadások befejezésére. Hogy az új offenzívában mi történhetik, az előre követhetőnek lehet abból, ami már eddig történt. A Kemmel domb védelmezői között a franciák részéről a legtöbb volt az olyan katona, aki már a verduini szörnyű offenzívát is végig harcolta, akik tehát tudják, hogy mi a háboru, de ezek is azt mondják, hogy a verduini küzdelem egyszerűen gyerekekjétek volt ahhoz, a mi most folyik a flandriai fronton. Verduin bombázását az jellemezte legjobban, hogy a németek úgy szólván valamennyi ágyújuk tüzét egy vidékre összpontosították, de mindaz szóba se jöhet amellelt, amit a német ágyúk a Kemmel domb ostrománál műveltek. A franciák április 22-én váltották föl a teljesen kimerült angolokat és a következő két napon a német ágyúk ezerszámra szórták a robbanó és mérgező gázokkal telt lövegeket arra az aránylag kicsiny helyre.

A domb megrohanásának napján reggel másodpercenként tíz óriási löveg hullott és robbant föl a domb tetején s a francia katonáknak asznap legalább ötvenszer kellett föltenni a gázvédő sisakot, sokan közülük abban is aludtak.

WASHINGTON. — Az angoloknak francia földön harcoló hadserege március 21-ike óta, a mikor a nagy német offenzíva megkezdődött, halottakban, sebesültekben, foglyokban és eltűntekben körülbelül 250 embert veszítettek az Amerikában időző angol katonai bizottság véleménye szerint.

Ez a vélemény azonban nagy ellentétben áll a németeknek rettenetes veszteségeivel. A szövetségesek a németek veszteségeit sokkal többre teszik,

azon a címen, hogy a támadók sokkal többet veszítenek mindenkor, mint a védekezők. A németek módszere, hogy a csapatokat sokkal gyorsabban nyomultatták előre, mint a hogy a gépfegyverek le tudták volna kaszálni őket, föltétlenül bizonyossá teszi, hogy a veszteséjük óriási volt. A haditudósítók leírásai szerint a német halottak egyszerűen elborították a földet, mintha a föld egyetlen óriási szürke szőnyeggel lett volna beterve.

A németek is megpróbálják az angolok veszteségeit fölbecsülni s ha bizonyára túloznak is, hogy az angolok vesztesége is igen súlyos, tekintve azt, hogy a küzdelem leirhatatlanul elkeseredett volt és az angolok szakadatlanul benne voltak a tüzbén. Az angolok veszteségét bátran lehet egy negyedmillió emberre becsülni.

Minden jel arra mutat, hogy a németek az offenzívát jörfolytatni meg akarják kezdeni a megkezdés előtt három nappal minisztertanács volt, a melyben a király elnököt, aki kijelentette, hogy a békekötést nem lehet elkerülni s hogy Románia helyzete teljesen reménytelen, a miben a miniszterek is mind megegyeztek, némelyik talán túlságosan buzgó is helyeselte a király szavait.

A jelenlévő trónörökös türelmetlenül figyelte a tárgyalás folyását, majd felkelt és a királyhoz intézve szavait, ezeket mondta:

Felség, tudom, hogy a kormánynak, a hadseregnek és a lakosságnak egy tekintélyes részének nevében beszél, de én, a királynémnak és minden hűséges oláh nőnek nevében szólok föl, amikor azt mondom, hogy egy ilyen békének elfogadása megakadályozza és szegélyteljes dolog rangú néve, ami örökös árnyékot fog borítani Románia történelmének eddig tisztán ragyogó lapjaira.

Jassy népe igen ellenségesen viselkedett Averescu tábornokkal szemben; aki csak pár héttel ezelőtt lett miniszterelnök s akinek nagy része volt benne, hogy a békekötést megkezdették. Nem felejtették el, hogy Averescu Mackensen német hadvezérnek volt a régi iskolája és barátja s ő maga is nagy tisztelője és bálmulója volt a német hadvezérnek és azt nagy lelkesedéssel tanulmányozta is. Általában azt hiszik, hogy Czernin leutazása maga Averescu javasolta volna s ő maga röviddel ezelőtt titokban meglátogatta Mackensent, anélkül, hogy erre a királynak vagy a kormánynak bejegyzését kikérte volna. S; hogy Mackensent meglátogatta, visszatérése után azon-

gyobb hatást fog a királyra gyakorolni. Czernin február 25-én érkezett Jassyba és egyenesen a királyhoz ment. A király-lyal kiméletlenül és fenhéjazóan beszélt, kijelentette, hogy Romániának olyan békét kell kötnie, a melyet Németország akar és pedig azonnal. Halogatóról szó sem lehet, mert ha a király ellenkezik, azonnal kihirdetik, hogy ő és családja elvesztették a trónhoz való minden igényüket s magát az országot azonnal fölözlatják a monarchia és Bulgária között. A király nem látott semmi mekkvészt és egy hétre rá meg is kezdődtek a rendes béketanácskozások.

A királyné minden lehető módon a békekötést ellen volt, de vele tartott fia, a trónörökös is, valamint az oláh közvélemény jelentékeny része. De sem a király, sem a kormány nem látott egyéb kivezétő utat. A rendes tárgyalások megkezdése előtt három nappal minisztertanács volt, a melyben a király elnököt, aki kijelentette, hogy a békekötést nem lehet elkerülni s hogy Románia helyzete teljesen reménytelen, a miben a miniszterek is mind megegyeztek, némelyik talán túlságosan buzgó is helyeselte a király szavait.

A jelenlévő trónörökös türelmetlenül figyelte a tárgyalás folyását, majd felkelt és a királyhoz intézve szavait, ezeket mondta:

Felség, tudom, hogy a kormánynak, a hadseregnek és a lakosságnak egy tekintélyes részének nevében beszél, de én, a királynémnak és minden hűséges oláh nőnek nevében szólok föl, amikor azt mondom, hogy egy ilyen békének elfogadása megakadályozza és szegélyteljes dolog rangú néve, ami örökös árnyékot fog borítani Románia történelmének eddig tisztán ragyogó lapjaira.

Jassy népe igen ellenségesen viselkedett Averescu tábornokkal szemben; aki csak pár héttel ezelőtt lett miniszterelnök s akinek nagy része volt benne, hogy a békekötést megkezdették. Nem felejtették el, hogy Averescu Mackensen német hadvezérnek volt a régi iskolája és barátja s ő maga is nagy tisztelője és bálmulója volt a német hadvezérnek és azt nagy lelkesedéssel tanulmányozta is. Általában azt hiszik, hogy Czernin leutazása maga Averescu javasolta volna s ő maga röviddel ezelőtt titokban meglátogatta Mackensent, anélkül, hogy erre a királynak vagy a kormánynak bejegyzését kikérte volna. S; hogy Mackensent meglátogatta, visszatérése után azon-

HOGY CSIKARTÁK KI ROMÁNIÁTÓL A BÉKEKÖTÉST?

(True Translation filed with the Postmaster of Pittsburgh, an MAY 9, 1918, as required by the act of October 6, 1917.)

LONDON. — Czernin gróf, a monarchia volt külügyminisztere titokban leutazott és év februárjában a romániai Jassyba és személyesen, előszóval adta elő a román király előtt a központi hatalmak ultimátumát. A központi hatalmak megfenyegették a királyt, hogy meg fogják fosztani a tróntól. Ezeket a dolgokat a Romániából visszatért amerikai Vörös Kereszt küldöttség tagjai beszélték el visszatérésük után. Hogy Czernin leutazott Jassyba, azt csak a legmagasabb rangú kormány tisztviselők tudták.

Az utazás azért történt, mert a központiak elhatározták, hogy a lehető leggyorsabban elintézzék mindent Romániával szemert azt hitték, hogy az a fenyegetés, ha a külügyminiszter személyesen viszi el, sokkal na-

Mielőtt bármit is vásárol, menjen a Magyar Osztályba, mely a Basementben van, a lépcső lejárát mellett.

THE ROSENBAUM CO
LIBERTY BELL
237 Green Trading Stamp, in All
to Best Values
PITTSBURGH, PA.

Magyar Osztályunk segíteni fog. Ott vásárolhatunk. Egyik magyar tolmácsunk megmutatja Önnek áruházunkat s Ön nem fog időt veszíteni a keresgélésnél.

Szenzációs kiállítás az olcsóságok BASEMENTJÉBEN, férfiak részére:

\$15.00 és \$18.00 férfi ruhák és felsőkabátok	\$ 5.00
\$20.000 férfi ruhák és kabátok	\$10.00
\$22.50 és \$25.00 férfi ruhák és kabátok	\$12.50
\$32.00 és \$35.00 férfiruhák és kabátok	\$15.00
\$5.00 és \$10.00 esőköpenyek	\$ 2.10
\$15.00 értékű selyem és serge dresszek	\$ 7.60
\$15.00 értékű selyem és serge dresszek	\$ 9.66

Minden nagyság, szín és divat.
\$20.00 értékű női ruhák \$ 9.66
Minden nagyság, szín és divat.

CERTIFIED BARGAIN
Menjen a Basementbe és takarítani fog azon ruhákon, melyek a család számára szűkebbek. Külön szakaszok ünnepekre. — Ékszeresek, Bőr értéktárgyak, Zsomb kendők, Művesi hámozás, Ezüsttárgyak, Vágot üvegek, kesztyűk és cukorkák.

MAGYAR OSZTÁLY A BASEMENTBEN, MINDJÁRT A BEJÁRATNÁL!

NÉMET PUSKÁK MEXIKÓBAN.

MARFA, Texas. — Az egyik tanya mellett, a mely a mexikói határ közelében van, mexikói területől számos lövest írték az egyik amerikai lovas grójjal ellen. Az amerikai katonák viszonzótk a tüzelést és elkergették a támadókat, a kik vad futásban menekültek. Románias közben a puskákat is elhányták, a melyekről kiderült, hogy mind Németországban készültek.

ÁRVAHÁZRÓL.

Gyorsan közeledik az idő, a mikor a Református Egyesület Vezértestülete felévi gyűlésnek a tartására jön össze. Ez a gyűlés a nagygyűlés előtt az egyetemes érdelemes gyűlése lesz a Vezértestületnek s így ezen a gyűlésen kell az ÁRVAHÁZ eszméjének is olyan tartalmat adni, a mely lehetővé teszi, hogy ez a nehéz, de felette igen szükséges kérdés azoknak az árva-
nék a javára, akiknek erre szük segítség van: megoldassék.

NAGY LESZ A BEVÁNDORLÁS?

B. J. Rothwell, aki Massachusetts állam bevándorlási hatóságának a vezetője egy beszédeben annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a háboru után óriási nagy lesz a bevándorlás az Egyesült Államokba és szerinte semmi sem lesz képes megakadályozni az európai országok népességének megritkulását. Massachusetts állam most már erősen készül rá, hogy a nagy bevándorlás

ne találja váratlanul. Rothwell ezzel a véleményével meglehetősen egyedül áll, mert a bevándorlási szakértők legtöbbszörnek az a meggyőződése, hogy olyan arányú bevándorlás, mint a háboru megelőző években volt, sohasem lesz többé, de egész bizonyos, hogy az európai hatóságok fognak mindent elkövetni, hogy a kivándorlást megakadályozzák.

A kérdés megoldásához első sorban anyagi eszközök szükségesek!

A gyűjtés, a mely még mindig folyamatban van azzal a gondolattal indult meg, hogy mindazok, akik magukat reformátusoknak vallják, ha eljut hozzájuk a kérés szó: megis cselekszik, amit meg kell cselekedniük. Sok helyen jóval többet tettek a mi testvéreink annál, a mit tenniük kellett. De sok helyen meg hozzá sem kezdték a munkához, egyszerűen tudomással vették, hogy az ÁRVAHÁZ eszméje a felszinen van. Nagyon sok testvérünk van

és a gyűjtő könyveket magánál tartja. Most a 12-ik órában ezekhez a testvérekhez szólunk, arra kérvén őket, hogy ha csak egy-egy dollárral is, de küldjék be a könyvet az Egyesület titkárához. Egy dollárt még a legszegényebb sorban élő testvérek is adhatnak egy ilyen nemes cselekedet megvalósítására.

Van egy pár olyan hely is, hol a gyűjtött összeget pihen. Azokat, akik gyűjtötték, tiszteltetl kérjük, hogy a gyűjtés eredményét küldjék be a fenti címre. Csak akkor lehet tervezni s a tervek végrehajtására gondolni, ha látjuk, hogy mennyi pénz áll rendelkezésünkre.

A tervezet természetesen nyilvánosságra fogjuk hozni s hisszük, hogy az októberi nagygyűlés előnyösen fog ezzel a kérdéssel foglalkozni s a Református Árvaház meg fogja kezdeni nagyszemű hivatását, s bizonyoság lesz azok mellett, a kik a hitet is tetteikkel mutatják meg.

Vajha minden magyar református letenné a szeretetnek ol-tárán az ő filéreit.

Az árvaházi bizottság.

UJABB PITTSBURGHI KÉPVISELŐNK.

Értesítjük a pittsburghi magyarságot, hogy eddigi megbízottaink mellett

PERLAKY PÉTER ur is képviselni fogja lapunkat. — Perlaky Péter ur nemcsak öreg amerikai, aki jól ismeri a pittsburghi magyarságot, de egyike azoknak, a kik tisztelettel és szeretettel fogadnak minden jó magyar házbán.

ROHAMRA, ELŐRE
ÉS ADJON NEKIK HELMÁR
Török cigarettát.
Legjobb minőség.
Over the top and give 'em HELMAR TURKISH CIGARETTES
13 CENTS

Imperfect in Original

MAGYAROK AMERIKÁBAN. TÓT NYOMDÁBAN KÉSZÜL A VERHOVAYAK LÁPJA.

A mit még nem tudnak a Verhovay tagok. — A lenézett és kinevetett magyar sajtó. — Van-e már „saját nyomdája” a Verhovayoknak?

Azok a Verhovay tagok, a kik a fenti címet látják s azok az amerikai magyarok, kik a legnagyobb mértékben érdeklődnek legnagyobb magyar együletünk életének minden mozzanata iránt: bizonyára kétkedéssel és fejlesztéssel olvassák a cikk élére írt címet. Lesznek olvasóink közül olyanok, a kik megdörzsölik a szemüket, azon hitben, hogy talán káprázott. Lesznek olyanok, a kik mosolyogva siklanak át a címen, azon szent meggyőződésben, hogy a hír hihetetlen s hogy a Magyar Híradó szerkesztője csupán áprilisi tréfát engedett meg magának — májusban. Lesznek olyanok, akiknek ököibe szorul a kezük, arcukba szokik a vér s tiltakozásuk és felháborodásuk keserű szavakban jut kifejezésre. S lesznek végül olyanok, kik kárörvendve fognak kacagni és névetve újságolják majd mindenfelé, hogy a 25 ezer tagot számláló magyar munkások nehéz keresménye árán fenntartott, színmagyar Verhovay Egyület hivatalos értesítőt a tót nyomdában szedik, nyomják s pakolják. Pedig a letagadhatatlan tény az, hogy a „Verhovayak Lapja”, az egyület hivatalos lapja a tót nyomdában készül. A Wilkes Barre, Pa. megjelenő „Bratstvo” című tót lap nyomdájában.

Nehogy azonban az jusson eszébe valakinek, hogy ezért a tót nyomdára gondoljon bosszankodással. A „Bratstvo” című tót egyület egyszerűen elfogadta a neki felajánlott nyomdai munkát, mely a „Verhovayak Lapja” szedésére és nyomására vonatkozott. A minthogy minden nyomda elfogad olyan munkát, melyen busás haszna van. Kétségtelen e mellett, hogy nagy meglepetést, sőt édes örömet fakaszthat a tótok világában az a tény, hogy a legnagyobb magyar egyület sok ezer példányban megjelenő lapja egy aránylag kisebb tót egyület nyomdájában készül. Hogyan — mondogatják bizonyára gunyosan a tótok — hat a büszke magyar annyira tehetetlen és ügyetlen Amerikában, hogy a tótok segítségére szorul, amidőn a szellemi haladás fejlesztéséről a kultúra fátylójának meggyújtásáról van szó? A tótok segítségére van szüksége a legnagyobb magyar együletnek, hogy a hivatalos lapja megjelenhessen? Hát annyira szegény, elmaradott, ügyefogyott a magyar sajtó Amerikában, hogy még egy havonta csekély 8 oldalon megjelenő lap nyomását sem képes elkészíteni? Így gondolkozhatnak a tótok ezrei a Verhovayak hivatalos lapjáról s engedjük meg, hogy nem is gondolkozhatnak másképpen, ha nem ismerik azokat a titkos rugókat, melyek a Verhovay Egyület szerencsétlen hivatalos lapja mögött állnak. Az amerikai tót, akinek a lelkébe évtizedek óta oltogtatták a gyűlöletet minden iránt a mi magyar, el sem tudja képzelni, hogy nem a legnagyobb szükség és nyomorúság kergette a Verhovay Egyület vezetőjét a tót nyomdába. Mert az bizonyos, hogy tót egyület sohasem ment volna magyar nyomdába. Inkább sohasem olvasnának a tagjai. S bizonyos, hogy a magyar nyomdában készülő lapot egyetlen tót sem engedné be a házába. Inkább kilépné az együletből, mely arra a lépésre ragadtatná magát, hogy a halálosan gyűlölt magyarhoz fordult. A tótok önzete nem túrná meg azt a pofont, melyet a nagy Verhovay Egyület minden tagjának zsebre kell most szépen rakni.

A valóság ugyan az, hogy az amerikai magyar sajtó olyan magasán áll a tót újságírás felett, mint a milyen magaslatra a tót újságok talán csak évek hosszú sora után fognak emelkedni. A magyar napilapok sok gondal készülnek s abban a versenyben, mely a külföldi lapok között az elsőgért folyik, derekasan megállják helyüket. Több hetilapunk tartalmas, nívós és számbelileg is messze túlszárnyalják a tót lapokat. E mellett napilapjainknak és több hetilapnak a nyomdai berendezése olyan hatalmas, annyira gazdag, hogy ebből a szempontból a tót nyomdák mértékeivel messze kulognak a magyar vállalatok után.

Viszont az is tény, hogy az amerikai magyar lapvállalatok, melyek lelkes és rajongó férfiak oadaó munkájából fakadtak s teméntelen gond tapad hozzájuk: majdnem kivétel nélkül megérik; sőt súlyosan megérik a háború nyomán előállott nagy megrázkódásokat. Viszont a tót lapvállalatok, melyek — mint a „Bratstvo” is — egyletek tulajdonát képezik, a háborút nem érzik meg egyáltalában, hiszen az egyület tagok busásan megfizetik a lap árát s gondokkal egyáltalán nem küzdenek, mint a magyar lapkiadók. Miért kellett tehát a legnagyobb magyar egyület hivatalos lapját tót nyomdába vinni? Miért kellett az amerikai magyar sajtót meggyaláznia s azt a hitet felkelteni, hogy az egész amerikai magyar sajtó a verhovayok kezében van? Miért kell a tót egyület kis városban fekvő nyomdájára? Miért kell a Verhovay Egyület tagjainak tót nyomdában készült lapot olvasni, midőn az amerikai tótok a legelkeserűbben gyűlölnék minden magyar intézményt s mindent a mi magyar? Miért kellett a hatalmas Verhovay Egyület homlokára sütni azt a bélyeget, melyet az idők viharja sem fog lemosni róla s a mely égni fog az egyület testén időtlen időkig?

Ezt akarjuk mi megadni! Erre adja meg nekünk a feleletet Garai Gerő, a „Verhovayak Lapja” szerkesztője, aki fittyet hányt a konvenció határozatára, a ki semmibe sem vette a léteért erőteljes harcot folytató magyar sajtót s aki olyan bélyeget ütött a Verhovay egyület testére, melyet se elfeledni se megbocsátani nem lehet. Az amerikai tótság egyetlen egy téglát sem rakott ahhoz az alaphoz, a melyen a Verhovay Egyület fölépült és hatalmassá fejlődött. Eltekintve néhány száz

GOODYEAR-FÉLE AUTOMOBIL GUMMIKEREKEK ÉS CSÖVEK

raktáron vannak nálunk, továbbá AUTOMOBIL és MOTORCYCLE alkatrészek nagy raktára, nyugati Pennsylvania képviselője.

Hozza ezen hirdetését magával és 5 százalék engedményt adunk önnek, ha egy dollárért vagy nagyobb összegért vásárol.

Felvilágosításért írjon magyarul.

PENN MOTOR SUPPLY CO.

5900 PENN AVE. Cor. BEATTY & PENN AVE., EAST LIBERTY, PITTSBURGH, PA.
(18, 25, 2, 9.)

olasztól, akik Hazelwood környékén tagjai a Verhovay együletnek, az óriási többség színmagyar. Magyarok vetették meg az alapját, magyarok tartják fenn már 32 esztendő óta s magyarok fizették már be száz és száz ezer dollárokat az egyület pénztárába. Ennek az együletnek alapszabályaiban mindig benne volt, hogy a testvér segítség nem munkája mellett egyik feladata a magyar nyelvnek az apólasa.

A 32 éves egyület életében a pittsburghi konvenció azon fontos döntést történt, hogy az egyület maga adjon ki lapot, vagyis — mint kifejezték magukat a delegátusok — az együletnek „saját lapja” legyen. Vajjon úgy képzeltek-e a delegátusok és megbízók, a Verhovay tagok, hogy ez a „saját lap” egy tót nyomdában lásson napvilágot? Hát van az együletnek „saját lapja” most? S vajjon nem kell-e pirúgni minden Verhovay tagnak, ha erre a „saját lapra” gondol?

Azt fogja mindezekre Garai Gerő mondani, hogy csak azért beszélünk, mert a „Verhovayak Lapja” nem a Magyar Híradó nyomdájában készül. Felemelt fővel és nyílt határozottsággal mondhatjuk, hogy ez egyáltalán nem áll s hogy nem anyagi érdekért vagy előremegondoltságért emeljük fel szavunkat a Verhovay Egyület ügyeiért. Ezen állításunkat példával is tudjuk igazolni. Ott van az Amerikai Magyar Szövetség vagy Bridgeporti Szövetség, melynek szintén van lapja. Ez a lap magyar nyomdában készül és pedig nem a Híradó nyomdájában. Zugolódunk e miatt valaha egy szóval is? Nekünk elég az a tudat, hogy magyar egyület magyar nyomdát pártol, amint azt a méltanyosság, becsületesség és igazság párancolja. Hogy melyik az a magyar nyomda, az teljesen mellékes a mi szempontunkból. Mi azt természetesnek találjuk, hogy a magyar sajtó és a magyar egyület, melyek együtt fejlődtek, együtt emelkedtek s résztvettek egymás küzdelmeiben, továbbra is együtt munkálkodjanak és együtt dolgozzanak.

Lapunk legközelebbi számában azon szereppel fogunk foglalkozni, melyet Garai Gerő betöltött, míg kivitte, hogy a Verhovayak Lapja tót nyomdába került.

SZÉKELY SÁNDOR KITÜNTETÉSE.

Székely Sándor, az érdemes brownsvillei református lelkésznek, megérdemelt kitüntetés jutott osztályrészül. A Redstone egyházgyűlés, a presbiterián közegyház és egyetemista zsinatjára, a mely május 16-án Columbus, O. veszi kezdetét, két lelkész küld ki és ezek egyike Székely Sándor, a brownsvillei református lelkész lett.

A SZT. ISTVÁN RÓM. KATH. HITKÖZSÉG BAZÁRJA.

A bazár jövedelme igen nagy. Az apácák érdeme.
Közli Barillo András.

McKEESPÖRT, PA. — A Szent Istvánról elnevezett róm. kath. magyar hitközség három napos bazárt rendezett, a templom adósságainak törlesztésére a hatodik tucán levő A. O. H. nagy termében.

A bazár, a melyet négy magyar apáca tervezett még az elmúlt évben, szépen sikerült és ez a siker az ó fázadósuk és buzgólkodásuknak az eredménye.

A bazáron a magyarság teljes számmal jelent meg, vallásfelekezeti különbség nélkül és pedig nemcsak a helybeliek, de a vidékről is csak egy zönlött a magyarság, hogy mindenki ki vehesse részét azon nemes munkából, melyet 19 évvel ezelőtt éppen ilyen buzgósággal és odaadással valláskülönbség nélkül, vállalva indított meg Pittsburch vidékének magyarsága. Mert az egyház alapításának kezdetétől, vagyis 19 év elteltével óta nem fogott ki az áldozatkészség, mert ma is oly elragadtatással, ép oly összetartással látjuk őket mint akkoron.

A bazár április 29-én, hétfőn kezdődött, az iskola növendékeinek előadásával, a melyet az apácák tanítottak be szorgalmasan, a kiknek a hitközség napgyon sok hálaival tartozik. A

1918 MÁJUS HÓ 18-ÁN,

a Windberri Első Róm. és Gör. Kath. Szűz Mária Betegsegélyző Egylet nagy Pünkösdi Bált rendez a Recreation Hallban. Kezdeté delután 6 órakor.

1918 MÁJUS HÓ 20-ÁN,

Kékes Ferencz, Rátz Péter, Szabó Gergely és Szabó Károly amerikai hazafias célra Pünkösdi Bált rendeznek Studan, Pa. Kezdeté delután 5 órakor, vége másnap.

KIMUTATÁS

A Duquesnei Első Magyar Ref. Betegsegélyző Egylet első negyedévi bevételéről és kiadásáról.

Három havi bevétel:	
Az anyaegetlenél	\$1342.00
1917 évről áthozat	114.77
1-ső o. Willock	108.03
2-ik o. McKeesport	155.87
3-ik o. Rankin	260.13
4-ik o. Bruceton	87.00
5-ik o. Duquesne	289.54
Összesen:	\$2357.34

Kiadások:	
Az anyaegetlenél	171.65
betegsegélyre	
4 halálesetre és	440.00
koszorúra	59.00
1-ső o. Willock	59.00
2-ik o. McKeesport	199.00
3-ik o. Rankin	32.72
4-ik o. Bruceton	47.00
5-ik o. Női Duquesne	47.00
Trusteeknek halálesetre	1039.00
Összesen:	\$1988.37

Mérleg:	
Bevétel	\$2357.34
Kiadás	\$1988.37
Maradvány	\$ 368.97

Forgalmi kimutatás április hó-ról.

	Bevétel	Kiadás
Anyaegetlenél	443.25	\$87.00
1-ső o. Willock	31.75	
2-ik o. McKeesport	60.50	
4-ik o. Bruceton	27.75	14.00
Női osztály	120.75	99.75
Duquesne		
Összesen:	\$684.00	\$200.75
Trusteeknek átadva		\$391.50
halálesetre		
Összesen:	\$592.25	

Mérleg:	
Bevétel	\$684.00
Kiadás	\$592.25
Maradvány	\$ 91.75

Duquesne, Pa., 1918 május 6. Diószegi István, központi titkár.

DUQUESNEI HIREK.

Lajos János temetése.

Ismét elhunyt egy magyar ember, aki életében nem törődött egyetlen akinek bizony nagyon szomorú temetés jutott. Valóban nagyon nehéz magyart, hogyan gondolkozhat honfitársaink közül sokan olyan fehérlésen, olyan könnyelműen, hogy megmondhatatlanul eldobják maguktól a kedves nényt, melyet az egyület nyújt, hanem nem is igyekeznek megszerezni. Pedig egyikünk sem él örökké s a halál nem kéri azt, hogy öreg-e, valaki vagy fiatal, az könyörtelemül kopogtat mindenkinél. Egyikünkkel hamarabb, másikunknál később. De mivel egy-

AZ ÖN PÉNZE BIZTOS EZEN BANKBAN.

Az Egyesült Államok kormányja tiszteletben tart minden magán jogot, úgy a saját polgárait, mint a külföldi államok alattvalóit. Semmi körülmények között nem foglal le bankbetétet vagy más magán tulajdont, a melyhez a nemzetközi szabályok és ezen ország törvényei nem adnak jogot.

Tartsa pénzt e bankban, a hol biztonságban van.

MELLON NATIONAL BANK

KÖLFOLDI OSZTÁLY. 411-413 FIFTH AVE., PITTSBURGH, PA.
BETÉT \$100.000.000 FELÜL.

PATIKASZERKÉRT
menjen vagy írjon
ERDEKY KÁLMÁN
GYÓGYSZERÉSZHEZ
aki budapesti egyetemet végzett
okleveles gyógyszerész.
3984 Second Avenue, Pittsburgh, Pa.

künk sem tudja, mikor jön el a nagy kaszás, készen kell állanunk mindig az ő fogadására. Mindnyájan munkás emberek vagyunk és a munka nem egyszer követel áldozatot. Ez szintén súlyos ok arra nézve, hogy minden munkásember leg alább annyira törődjön a családjával, hogy az ő halála után ne maradjanak itt azok üres kézzel, kitéve a jövendő emberek áldozatkészségének. Vagy ha magános, ne heverjen itt a holtteste temetőtellenül, míg nemesen érző emberek nagy utánjárással össze nem hozzák a temetési költséget. Az utóbbi eset történt Lajos Jánossal, ki korábban Duquesneben lakott, de azután Woodland-ba került szanatóriumba, hol április 20-ikán meghalt. Lajos együlethez nem tartozott. Sógora Zámbo Lajos és Doszpoly Lajos, aki csupán jóismerőse az elhunynak nem engedték, hogy az amerikaiak megszólják a magyarokat, hogy még halottaik eltemetéséről sem gondoskodnak. Zámbo 45 dollárt, Doszpoly 17 dollárt gyűjtött össze. Peti András, aki elhunyt rokona pedig eljött Rankinból s azt mondta, hogy a többi költséget ő fedezi, majd megadják az elhunyt hozzátartozói az óhajában.

Zámbo János gyűjtőívén adtak: Zámbo \$10.00, Vojtkó Márton \$5.00, özv. Tárca Istvánné \$5.00, Antóni József és neje \$5.00, Max Klein mérészor \$5.00, Dongai Sándor \$3.00, Estu János \$2.00, Farkas Klein italnagykereskedő \$2.00, Horváth Sándor \$1.00, Pusztafi István \$1.00, Lajos András \$1.00, Kántor Pál \$0.50, Nemes Jánosné \$0.50, Truhán András \$0.50, Partyka József \$0.50, Gregóry József \$1.00, Papp Miklós \$0.50, Hora Mihály \$0.50, Herner Ale 25c., Kaplár Andrásné 25c., Ungvári János 25c., Sikor János 25c. Összesen \$45.00.

Lajos János a Zemplén megyei Hardicsa községből vándorolt Amerikába. 33 évet élt. Otthon felesége van, akit a háború előtt küldött az óhajába.

15 ÉVES JUBILEUMI

és PÜNKÖSD MASNAP.
május hó 20-ikán. EGYHAZI MULATSÁG HOMESTEADON az 5-ik utcai TURNER HALLban. A Homestead és vidéki református egyház Jubileumi Alapjának gyarapítására. Legyen ott mindenki, a ki szereti egyházunkat!
(3, 10, 17.)
Keresztelő.

HALÁLOZÁSOK.

McKEESPÖRT, PA. — A Szatmár megyei származású, 55 éves, Miklós Pál hitetlen elhunyt. Miklós Pál tudgyaladást kapott s az elég erőteljes emberrel rövidesen végzett. 48 óra múlva megbetegedése után meghalt a mckeesporti közöriházban. Miklósnak az óhajában felesége és hat gyermeke van. Az 53 éves, Kerekes Lajos, aki Szatmár megye Apa közörségből származott az Egyesült Államokba, hosszas betegkesedés után jobbélre szenderült.

Fizessen elő a MAGYAR

HIRADÓRA, előfizetési ára: egy évre \$1.50.

ÖN BIZTOS LEHET A KITÜNÖSÉGEIRŐL A KUPPENHEIMER ÉS QUALITY RUHÁKNAK

Ezen kitünőség, mely különlegesen finom gyártmányban és kitünő szabásban nyilvánul meg, azt is jelenti, hogy Ön 20 százalékkal több értéket kap minden dollárért, melyet ezen ruhákba fektet. Továbbá minden férfi megtalálhatja azt a ruhát, melyet szeret s melynek mindegyikéből legalább három van itt. Engedje meg, hogy ezt kijelentsük önnek.

\$20 --- \$25 --- \$30 --- \$55-ig

“QUALITY” ruhák \$20-nál kezdődnek.

“KUPPENHEIMER” ruhák \$25.00-nál kezdődnek.

(Második emelet.)

ESTABLISHED 1871
KAUFMANN'S
“THE BIG STORE”
57 AVE SMITHFIELD & DIAMOND STS

Ne veszítsen időt, hogy gyors kiszolgálást kaphasson és a saját nyelven kaphassa, menjen be mindig a Magyar Osztályba.
A Magyar Osztály, a Victrola és lemez osztályával, továbbá a Vallásos tárgyak osztályával a Basementben van, az 5-ik avenuen bejárattól jobbra.

MAGYAR HUNGARIAN

BÁNYÁSZ MINER

ÓRIÁSI SZÉNHIÁNY LESZ A TÉLEN.

Az országos vasúti kocsihány, amely annyi rengeteg bajt okozott már eddig is minden elképzelhető téren, még mindig nem szűnt meg és sajnos, a kilátások olyanok, hogy egyhamar nem is fog megszűnni. A pénzügyminiszter mostanában rendelt 30 ezer kocsit, de ha ezeket nagyon hamar el nem készítik, semmi sem fogja megakadályozni a jövő télen a lehető legsúlyosabb hiányt, a melyet még ez az ország sohasem látott. Ez a meggyőződése az ország valamennyi bányatársaságának és szénkereskedőjének. Es hogy ez a szomorú jövődőlés mit jelent a bányászoknak, azt ők maguk tudják legjobban. A szénrel foglalkozó szakemberek nagyon komolyan fölhevítik a kormány figyelmét arra, hogy gondoskodjanak arról, hogy elegendő szén bányászhasznának, azt el is szállíthassák és hogy eléget el tudjanak rakározni a jövődőlés használatára.

Ha keleti vasutvonalakat teljesen újjá nem szervezik, úgy a szakemberek szerint a szénhiányt semmi módon sem lehet elkerülni, a mi pedig sokkalta kegyetlenebb és rosszabb lesz, mint az volt, a mi az elmúlt télen kellett keresztül menni az országnak.

Rendes körülmények között a mostani idő az, amikor a bányászoknak a lehető legnagyobb erővel kellene dolgozniuk, a dolog azonban úgy áll, hogy a bányák egyáltalában nem dolgoznak a legnagyobb erővel, sőt attól nagyon is távol állanak. Soha nem volt az országnak annyi szükséges szénre, mint most, de az igazság az, hogy sehogysem tudják túlhaladni még eddig a tavalyi termelést, pedig az is nem kevesebb, mint 50 millió tonnával maradt el a szükséglet mögött.

A kocsihány mellett a másik nagy baj, hogy a bányászok száma mindig fogy, de tulajdonképpen ennek is a kocsihány az oka, mert a bányászok, akik nem találtak állandó és rendes munkát és megélhetést a bányáknál, kénytelenek másutt keresni a boldogulásukat, ott a hol mindennap rendszeren dolgozhatnak. Es ennek a fontos körülménynek is nagyon szomorú körülményei lesznek a következő télen.

A west virginiai társaságok szövetségére már kijelentette, hogy nekik egyáltalában nincsen tartalékban levő szénük és hogy nem számíthatnak a helyzet javulására. A pennsylvaniai társaságok egyhangú véleménye szintén az, hogy a jövő télen sokkal nehezebb lesz a helyzet, mint volt az elmúlt télen. Az okioiak véleménye szerint tíz és tizenháromezer tonna szén vesz naponta a vasúti közlekedés rettenetes volta miatt, a mit mind rendszeren kibányásznak, ha elegendő vasúti kocsit kapnának. Ez a szén örökre elveszett mert később még akkor sem lehet ki pótolni, ha talán az állapotok a lehető legjobbra fordulnak.

LEZÁRT SZÉNRAKTÁR.

MILLERSBURG, PA. Az itt levő óriási szénraktárt, mely az egész országban, sőt valószínűleg az egész világon a legnagyobb bizonytalan időre lezárt raktár, mert nincs szén amit elraktározhatnak benne. A majdnem száz emberből, akik alkalmazva voltak, csak kilencet tartottak meg, hogy holmi javításokat végezzenek a telepen.

A W. VA.-I BÁNYÁK ÁLDOZATAI.

Az állami statisztikai hivatal adatai szerint a west virginiai bányákban március folyamán 33 ember halt meg. Tizennyolc embert a leszakadó tető ölt meg, tizen a bányakocsik áldozatai lettek, négyet a robbanások ölték meg, a többi pedig különféle okok következtében halt meg. A 33 ember egy kivételével mind a bányák mélyében halált.

KEMÉNYSZÉN HIREK.

Ujabb olyan hírek hallatszottak a keményszén vidékekről, hogy sok felé bajok vannak kiterőben. A bajok egyik oka az lett volna, hogy a hazafiasabb érzelmi bányászok egyenesen megkövetelik minden egyes társuktól, hogy vásároljanak a Liberty Bondokból s aki nem teszi meg, azt kiüldözik maguk közül. Valószínű, hogy a bajok tényleg ki is törtek volna, mint ahogy hasonló esetek nem egy példa volt a többi államokban, szerencsére azonban nem lett semmi belüli, a

lom eleinte sokakat meglehetősen aggasztott, de ma már ismerik a terjedelmét és az erejét s látják, hogy nem kell tartani tőle. Mindössze valami 40 helyi szervezet csatlakozott az elszakadási mozgalomhoz, amelyek mind a kilencedik kerületben vannak. Az elszakadók még mindig gyűléseznek, de nagyon valószínű, hogy maguknak sem sok bizalmuk van a mozgalom sikeréhez.

A MÁSODIK KERÜLET ELÉGEDETLEN.

Április végén a második kerület bányászai is gyűléseztek a maguk megszokott helyén, a pennsylvaniai Duboisban. A gyűlés legfőbb tárgya az a rendelet volt, amit az országos szén felügyelő bocsátott ki a szénárának újabb szabályozása érdekében, a mivel a bányászok általában nincsenek megelégedve, mert az ő kérésüket nem emelték a drágításnak megfelelően. A dolog a második kerület bányászainak nem tetszik, de a helyzetet nem fogják föl olyan harciasan, mint sokfelé, hogy sztrájkolni is képesek volnának rá, csak arra kérik a szénfelügyelőt, hogy tegye alapos vizsgálat tárgyává azokat a munkabéreket, amiket a kerületben a bányászoknak fizetnek. Így tehát a gyűlés minden tekintetben békésen folyt le.

BAJOK A MONARCHIAI ALATTVALÓKKAL.

Nem igen van egyetlen olyan bányakerület sem, a hol kisebb vagy nagyobb mértékben meg ne volnának a bajok az idegen származású bajok miatt. A bajokból kijut a pittsburghi kerületnek is, ha talán szerencsére nem is olyan mértékben, mint az a nagyszámú idegen bányász miatt gondolni lehet. A legújabb ilyen baj a pennsylvaniai Bishop nevű plézen történt, a mely Pittsburg közelében van. Mikor az első sorozás volt, az ország még csak Németország-gal volt háborúban, de a monarchiai származású fiatal embereket is elvitték katonának. Bishop is elvitték három fiút, akikkel együtt két másik önkéntesen beállt és vigan mentek valamennyien a kiképző táborba. Mikor azonban az ország a monarchiának is megüzente a háborút és a táborokban ki kellett válogathatni az embereket, a bishopi öt legénynek is kezébe nyomták az obsitót és megmondották nekik, hogy nincs rájuk több szükség a katonai életben. Azoknak nem volt mit tenni, minthogy visszatértek a munkájukhoz, illetve csak tértek volna, mert a bishopi "hazafiak" kijelentették, hogy ilyen emberekkel nem dolgoznak együtt és inkább képesek sztrájkolni, de az eleresztett katonákat nem engedik maguk közé.

AZ UNIÓELLENEK MOZGALOM HALDOKLIK.

Az a mozgalom, a melyet egyes nagyvárosi emberek csináltak, hogy az egyetemes bányászunió sztróbbantásával küzdhessen, hogy nagyon rövid ideig tartott az egész. A bishopi hazafiak nagyon fel voltak hevíülve és ugyancsak hangoztatták, hogy senki az ő dolgukba bele ne avatkozzék, mert baj lesz belőle, ők tudják mit csinálnak és meg akarják tani-

TARSAKAT KERESÜNK
Uj bányász dolgozókat. Mindannyian magyarok vagyunk. Irjon nekünk a következő címre:
CENTER COAL CO.
202 Butler County, National Bank.
BUTLER, PA. 9,16,23

tani az árulókat. Az unió kerület kiküldött embere látta, hogy a helyzet veszedelmes, de mégis el akarta simítani. Megjelent a helyszínen az államügyész is, aki megmagyarázta, hogy a viszályt katonák egyszerűen csak a katonai felsőség rendelkezésére bocsátják és ezért semmi esetre semmi gáncsolás nem illeti őket. A sztrájkolók erre az érvelésre még nem is akartak hallgatni, de a kerület titkárnak aztán végképpen sikerült megértetni velük a dolgot, a mire megnyugodtak és egy egész napi sztrájkolás után békésen visszatértek a munkájukhoz, velük az öt kiátkozott idegen is.

LIBERTY BOND VAGY NINCS MUNKA?

A pennsylvaniai bányászok nagyon komolyan fogják föl a maguk hazafias kötelességeit s mint ők eleget tesznek mind egynek, úgy megkövetelik, hogy megtegyék az idegen származásúak is. Freeland mellett:

FIGYELEM! MAGYAR BÁNYÁSZ TESTVÉREK.

Ajánljuk mindazon szénbányász testvéreinknek, kik állandó munkát akarnak szerezni jó bányákban, hol jól lehet keresni és jó bánásmódban részesülni, hogy mentől előbb az alanirt bánya telepre menjenek munka után. Ezen bánya a U. M. W. A. (Bányász Union) védelme alatt van, nyolc órai munkaidő naponta, munka van minden nap állandóan, a társulat a szén nagy acél- és vasgyáraihoz szállítja saját vasúti kocsijain, a szén magassága, hat lábnyi tiszta szén, villanyvilágítás mellett dolgoznak a bányában, ton száma fizetnek vegyes mérésre, masina után 55 cent tonja, pick után 30 cent tonja, napszám a bányában 8 órai munkaidőre \$4.75-től feljebb, az átlagos kereset két héten át hetven dollártól feljebb. Családok részére vannak jó lakások téglából építve egy családra, a házhoz nagy kert, a házban van villany, gáz és fürdő, olcsó házbér, mindazon családok, kik mostan oda mufolnak kapnak ingyen lakást három hónapig, ha többben jönnek gazdák egy helyről, a szállítás előlegezve lesz. A telepen mindenféle üzlet, templomok, hotel és szén, színház stb. vannak a munkás nép kényelmére. Állandó jó munkások mentől előbb keressék fel ezen jó telepet. Ide lehet menni Pittsburgh, Pa-tól a Pennsylvania vonattal naponta háromszor a jegy Pittsburghtól Marianna, Pa.-ig \$1.26. A cim hova kell menni és mindent lehet ide küldeni bármely államból, bármely vasúti állomásról.

The UNION COAL & COKE COMPANY MARIANNA, PA.

WASHINGTON COUNTY.
Pennsylvania Railroad. Monongahela Division.
Ha valaki bármely további felvilágosítást akar és mindazok, kik többet mennek egy helyről irjanak a társulat irodájához erre a címre:
H. L. SCHUBA,
524 OLIVER BUILDING, PITTSBURGH, PENNA.

SZÉN-BÁNYÁSZOK ÉS KOKSZMUNKÁSOK

Wise Coal & Coke Company
telepein Norton, Va. városához közel
DORCHESTER, VIRGINIÁBAN.

A mi munkáink 5-7 dollár keresnek naponként. Négy vasut bőven ellát bennünket vasúti kocsikkal, úgy hogy a munka nálunk állandóan folyik. Jó iskola, templomok, moziszinák, szép, olcsó, lakások kertes-folyók. A szén 6 láb vastag, jó tetővel és alappal. GAZ NINCS, a bányák driftnak. Ha jó munkát akar jöjjön hozzánk. A magyarokat nagyon szeretjük és megbecsüljük. Jöhet hozzánk munkára készen vagy pedig irhat bővel felvilágosítást magyarul erre a címre:

WISE COAL & COKE COMPANY DORCHESTER, VA.

csönt és megígérték, hogy bécsi képen hagyják azokat, a kik olyan kegyetlenül megcsufolták őket.

Wyoming államban egy Frontier nevű plézen hasonló eset történt. Két idegen származású bányász, a kik a monarchiából jöttek, eltűnt és senki sem tudja, hol vannak. Mikor utoljára látták őket, mint a kettő szurokba volt mártva és ágy-tollal behintve s egy nagy csomó bányász ment velük, akiknél kötelek voltak. Az illető plézen nagyon sok az idegen bányász és mint mondják, az egész lakosság közül csak ez a kettő volt, aki nem vett a hadi-kölcsonkból. Nagyon valószínű, hogy megölték a két bányászt, még pedig fényes nappal. A két ügyből kifolyólag senkit sem tartóztattak le és nem is fog-nak.

HAZAFIAS IDEGENEK.

A Wyoming nevű bánya-telepen mintegy kétszáz bányász van, akiknek kilenczederesze idegen származású. A bányászok most egy szép dologot tettek, azt ugyanis, hogy felszólították a bányatársaságot, hogy a bérükből minden fizetés alkalmával fogjon le két százalékot és az ezen az uton összegyűlő pénzt juttassa el a város kerestnek, a Y. M. C. A.-nek vagy más hasonló hazafias és emberbaráti intézménynek. A bányászok ezen kívül megvásárolták a maguk Liberty Bondjait és kijelentették, hogy senkit sem tűrnék meg maguk között, akinek nincsen hadikölcsöne. A bánya-telep népe legutóbb azzal keltett fölöttébb országosra, mert a helybeli postamester valahogy ki akart bujni a katonaszkódás alól, pedig semmi jogcíme sem volt rá. A bányászok emiatt sztrájkba léptek s a sztrájk csak akkor szűnt meg, amikor a postamester lemondott állásáról és mint önkéntesen beállt a hadseregbe.

KELLEMETLEN JELEK.

Akik előrehaladott állapotban levő emésztési zavarokban szenvednek, nagyon vágyakoznak az olyan táplálék után, a melyt nem tudnak megemészteni, mint eddességeket zsiros dolgokat, stb. Az ő bérendszerük nem képes az ily táplálékot megemészteni s a legkisebb mennyiségben vett ilyen táplálék is gyöngyöztetést és szívdobogást okoz. Az ilyen egyének ezekből a jelekből láthatják, hogy nem egészségesek, s hogy szervezetük elvesztette a beteg-

ségekkel szemben való ellenállási képességet. Itt az ideje, hogy a betegség alapját vegyék szemügyre. Triner keserű borokból készült Amerikai Elixírje az egyedüli olyan szer, a mely ily esetekben feltétlenül használ. Megtisztítja a gyomrot, megtisztítja a beleket és segíti a jó emésztést s felfrissíti az egész szervezetet. Kapható a patikákban ára \$1.10. Ha megbízható szer akar vásárolni, rheuma, neuralgia, köszvény, csusz stb. ellen Triner Linimentuma biztosan az a szer lesz. (35 és 65 cent a patikákban, postán küldve 45 és 75 cent). Ha gargalizáló vizre van szüksége különböző okok miatt, vagy szájnag szaga ellen használja Triner Antiputrinját (50c és \$1.00 a patikákban 50 és \$1.10 a készítőitől postán küldve, kinek címe Joseph Triner Company 1333-1343 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.)

UTAZÓ KÉPVISELŐNK.

Pennsylvania államban:
Burai Sándor ur
Kovács T. György ur.
Takács András ur.

HELYI KÉPVISELŐNK.

Adena. O. Kuthy Vincze ur.
Akron. O. Jerabek Lajos ur.
Barnesboro. Pa. Szalontay János ur.
Chicago, Ill. Ifj. Görömbe György ur.
Daisytown, Pa. Tóth László ur.
Elbert, W. Va. Szabó Gyula ur.
és Gresko István ur.
Homestead, Pa. Károly József ur.
Latrobe, Pa. Fekete János ur.
Duquesne, Pa. Kocsis István ur.
Sáros Menyhért ur. U. Szabó András ur. és Toboz Dániel ur.
McKeepart, Pa. Barillo András ur.
The Plains, O. Ujj Sándor ur.
Phoenixville, Pa. Szegedy A. Gyula ur.
Pittsburgh, Pa. Perikay Péter ur.
Pittsburgh, Pa. Nedelec Ferenc ur.

UTAZÓ KÉPVISELŐNK.

Értesítjük a Pennsylvániai magyarságot, hogy KOVÁCS T. GYÖRGY ur minden tekintetben képviseli lapunkat s fel fogja keresni honfitársainkat, hogy megnyerje őket lapunk részére. Kovács ur a pittsburghi magyarság körében is tesz majd látogatásokat. Ajánljuk őt honfitársaink pártolásába.

Hazafias üdvözléttel a MAGYAR HIRADÓ kiadóhivatala.

HOMESTEAD KÉPVISELŐNK.

Értesítjük Homestead magyarságát, hogy lapunk ottani képviselőjét KARDOS JÓZSEF ur vállalta el, ki fel van hatalmazva előfizetések felvételére és azok nyugtázására. Kérjük ottani honfitársainkat, hogy támogatassák őt nehéz munkájában. Hazafias tisztelettel a MAGYAR HIRADÓ kiadóhivatala

KIS HIRDETESEK

Keresztelés, ellátást nyer vagy keres, talált vagy elvesztett tárgyak, alkalmazást nyer (háztartás vagy magánalkalmazott), munkát keres, butorozott szoba, eladó butor s háztartási cikk, husz szőg 1-szer \$20, 3-szor \$30, 6-szor \$1.00, husz szőg felül minden szó minden megjelenés után 1 cent.

Feltűnő betűkből szedett hirdetések agátóra 10 cent. 14 agátosor fér el egy inchenben.

Fekete betűkből szedett hirdetések ért a fenti ár kétszerese számítatik.

Eladás, házak vagy lakások bérbeadása, biztosítás, szülészeti, keresztelési, eljegyzési értesítések, közönségyűlések, gyászjelentések, levelezés, házassági ajánlat, manikur, társat keres, eladó farm, föld vagy ház, csere, oktatás, vendéglő vagy szállóhirdetés husz szőg 1-szer \$0.05, 3-szor \$1.25, 6-szor \$2.00, husz szőg felül minden szó minden megjelenés után 2 cent.

Feltűnő betűkből szedett hirdetések agátóra 15 cent. 14 agátosor fér el egy inchenben.

Feltűnő betűkből szedett hirdetésekért a fenti ár kétszerese számítatik.

Egyleti és egyházi hirdetés ára két cent szavankint. Legkisebb hirdetés ára 25 cent.

Feltűnő betűkből szedett hirdetések agátóra 10 cent. 14 agátosor fér el egy inchenben.

Fekete betűkből szedett hirdetések ért a fenti ár kétszerese számítatik.

Bankár és hajógyárosok, pénzügy, gyógyszerészek s orvosok hirdetései, munkakeresés gyárakba és bányákba, munkaközvetítés, ingatlan, telephely, szeszest itatók nagyban, gyárak, szabadalmak husz szőg 1-szer \$0.05, 3-szor \$2.00, 6-szor \$3.00, husz szőg felül minden szó minden megjelenés után 3 cent.

Mosogató LEÁNYOK kerestetnek CAFETERIÁBA.

Fizetés hetenkint 8 DOLLÁR.

Jelentkezni a MAGYAR OSZTÁLYBAN a Basementben.

KÉSZPÉNZT FIZETUNK az Ön Liberty Bond-jaért. Jöjjön a Penn Building 309 sz. m. szobájába, a Penn Ave., 706 száma alatt. Nyitva délután 9-től este 8-ig.

OLCSÓ SZÉN.

A legjobb darabos szén West Homestead, Glenwood, Hazelwood és Scotch-Bottomba szállítva, 18 és 20 cent bushelje, Szalkay Sándor, Box 61, Hays, Pa.

KERESTETÉS.

Kiss Lajos Szabolcs megye, T-dobi illetőségű sógoromat keresem, körül utólagára novembertől hallottam; hallomásom szerint Detroit, Mich. vidékén van. Kérem öt, vagy a kik hollétéről tudnak, hogy az alábbi címen tudassák velem, Szuhay Daniel, Rfd. 2, Box 75, Cambridge, Ohio, U. S. A. (25, m2, 9.)

FARM ELADÁS.

Farm, Pittsburgtól hét mérföldre, az országút mentében levő 14 és fél akre területű, termő gyümölcsfákkal: szőlővel beültetve. Rajta hat szőlőház, pince, istálló, gaz és vízvezetékkel ellátva, \$8500.00-ért előnyös feltételek mellett eladó. Bővebbet a lap kiadóhivatalában.

Reed and Co. BEAVER FALLS, PENNA. 18, 25, m29x.

Ha Pittsburgba jön, keresse fe MARTONOSI BALINTOT 516 Second Ave., Pittsburg, Pa. a hol magyar konyhát, tiszta szobát és igaz magyar vendégszeretet fog találni. (ápr. 4.)

SLOAN LINIMENT SZERE MINDEN OTTHONBAN megérdemli a helyet a családi gyógyszerkönyvben.

Gyorsan hat dörzsölés nélkül s el-tüntet a fájalmat. Tisztább és hatásosabb mint a plaster vagy gipsz s nem piszkolja be a bőrt.

Reuma, idegesség, zsába horzsolás, dörzsölés ellen, használja Sloan Liniment szerét. Jó nagy üvege. A gyógyszerárakban 25c, 50c, és \$1.00.

Sloan's Liniment KILL'S PAIN

Ne feledje a Providence Jewelry Co. ékszereit megtekinteni PROWIDENCE JEWELRY CO. Ékszer Nagyaruháza, 805 LIBERTY AVE., PITTSBURGH, PA.

MAGYAROK AMERIKÁBAN.

PITTSBURGHI REF. EGYHÁZI HIREK.

Küli Kalassay Sándor ref. esperes-lelkész.

Istenítiszteletek. Vasárnap, május hó 12-ikén a következő istenítiszteletek tartanak: 1) Reggel pont nyolc órakor urvacsoarasztás Zelenopleben. 2) 11 órakor bűnbánati istenítisztelet Pittsburgban. 3) délután 5 órakor Springdaleben. Mindezeket az istenítiszteleteket a segéd-lelkész végzi, mert a lelkész, mint az egyházmegye esperese a clevelandi első egyház templomszentelési ünnepélyén fogja a szent szolgálatokat végezni.

A pünkösdi istenítiszteletek sorrendje. Id. Kalassay Sándor esperes végzi a következő istenítiszteleteket:

1. Ünnepe első napján reggel pont nyolc órakor urvacsoarasztás Canonsburgban. 2) 11 órakor ünnepi istenítisztelet tart és urvacsoarózt Pittsburgban s este 7 órakor ünnepi istenítisztelet tart Donoran.

2. Ünnepe másodnapján reggel fél kilenc órakor Traveskyben és 11 órakor Federalon fogja végezni az ünnepi szent szolgálatokat.

Ifj. Kalassay Sándor segéd-lelkész a következő helyeken tart istenítiszteleteket: 1. Ünnepe első napján pont nyolc órakor Rankinban, fél 11 órakor Springdaleben és este nyolc órakor Pittsburgban. 2) ünnep másodnapján reggel fél kilenc órakor Avellan és 11 órakor Studán.

Pittsburgban az ünnep előtt való héten minden este nyolc órakor kezdődő bűnbánati istenítisztelet. Springdaleben ünnepi szombatján este hét órakor bűnbánati istenítisztelet.

Esküvő. A múlt szombaton esküdött örök hűsége a szendről szül. Szabó László az örösi szül. Csikós Eszternek. Tanuk voltak Danch Mihály és Pallay János. Az esküvőt szép lakodalmi mulatság fejezte be Traveskyben, a hol most telepedtek le az új házask.

Vallásos estély. Junius 10-én, hétfőn este a nyár folyamán tartani szokott Vallásos estélyeket megkezdjük. Minden hónapban tartunk egy estélyt. Ezek az estélyek nemcsak növendék gyermekeink fognak szerepelni, hanem előkelő magyar és amerikai férfiak és nők. Az első estélyre sikerült az egyház lelkesének megnyerni McCouchenyt, a keresztény ifiak társulatának a kiváló titkárárt. Ha más nem szerepelne is a programban, csak a nevezett titkár, akkor is érdemes lenne eljönni messzeföldről is erre az estélyre, mert ő volt az, aki bejárta Szibériának a fogsolytáborait és egyideig a selegyezés munkáját is vezette. Előadása bizonyára a legnagyobb érdeklődést kelti fel. Előre felhívjuk a magyarság figyelmét erre az előadásra.

TRENTONI N. J. HIREK.

Küli: Sondor András.

Egyleti gyűlés. Az Első Ref. Templom és Betegsegélyző Egylet április 28-ikán a ref. templomalatti iskola helyiségben tartotta meg a rendes havi gyűlést. Pandák János, elnök a gyűlést üdvözlő szavakkal megnyitja nagy számú tagok előtt. A jegyzőkönyvet Ujlaky András olvasta fel, a mely egész terjedelmében elfogadtattott. Első tárgy volt Liberty Bond vétele, a melyet az egyleti tagok 100 dollár értékben egyhangulag el is fogadtak. Uj tagok felvételtek: Király Márton, Ujvári Gáspár, Reky Antal, Szűcs Mihály, Mészáros Mihály, Szabó József, Sallasi István, Kerekes András és Balog Mária.

Értesítés. A Rákóczy Egylet június 8-án pikniket tart. Fölkérjük az összes egyleteket, hogy ezen a napon ne tartsanak semmiféle mulatságot. A Rákóczy Egylet tisztikara.

Felhívás. Az egyleti elnökök kéretnek az egy-egy egyletre jutó 12 dollár, mint a nagygyűlés kiadását Nagy Adám pénztárnok kezéhez juttatni.

Köszönetnyilvánítás. Fogadják Barnóczki János és Balla János valamint a Roebing gyár Elm streeti malomban dolgozó munkástársaim hálás köszönetemet, a miért részemre \$20.75-t gyűjtöttek. Danka József.

Köszönetnyilvánítás. Fogadják a Szent István Egylet, valamint

gróf Battyhányi Egylet tisztikara és minden egyes tagja köszönetemet, a miért engem hét hétig tartó betegségemben segélyben részesítettek. A Szent István Egylet összesen \$70.00, a Battyhányi Egylet 63 dollár segélyt utalt ki. Vajha az én esetem intő példának szolgálna azoknak, a kik a magyar egyletek áldást, adó intézményeit nem ismerik. Kívánom, hogy a két testület virágozzon és gazdagodjon anyagilag és a tagok számával is. Farkas István.

Kérem a magyar nökköz. A nők Nemzetközi Intézete arra kéri a trentoni magyarságot, hogy álljanak be a földművelési seregbe. Jelentkezni lehet az intézet irodájában, So. Clinton és Beatty street sarok.

Értesítés. A szövetség tagjainak figyelmét felhívom, hogy a szövetség legközelebbi gyűlésén minden tag köteles Szabó Gyuláné haláláért utána járó díjat megfizetni, ellenkező esetben az alapszabályok III szakasz, 7-ik pontja lesz alkalmazva, Batory János, elnök.

HIREK A HOMESTEADI ÉS VIDEKI REF. EGYHÁZ KÖRÉBŐL.

15 éves jubileum. Magasztos ünnepséghez közeledek gyülekezetünk buzgó közönsége. Ugyan is ez év pünkösdjén tölti be egyházunk az 6 15 esztendő múltját és kezdi meg Isten kegyelméből a 16-ik esztendőt. Ezen emlékeztetés szép alkalmatosságát megünnepelni kívánja az egész gyülekezet. Pünkösdi vasárnapján lesz a hálaadó ünnepi istenítisztelet, délután pedig a jubileumi Emlékünnepély. Ez utóbbi a Carnegie könyvtár dísztermében fog végbemenni pünkösdi vasárnapjának délutánján, 3 órakor. Az ünnepélyen megjelenik Főt. Dr. Souders missziói kerületi püspök ur is, aki vitteit képeken mutatja be az amerikai ref. egyetemes gyűlést árvaházait és szereti intézményeit, valamint főiskoláit.

Az ünnepélyre több előkelő amerikai vendég is megígérték eljövételét. A program magában foglalja azt a végtelen kedves gyermekszíndarabot, mit kiváló szereplők fognak előadni. A jubileumi emlékünnepély beülpelt díj nélkül lesz rendezve, csupán az árvaház javára lesz némi kis gyűjtés eszközölve.

Nőegylet alakulása. Régi vágya a homesteadi magyar nőknek, hogy mint más helyeken. Homesteadon is alakulna meg a magyar női egylet. Ezen közönségnek megfelelőleg, a múlt vasárnap délután lettek nőegyleti alakuló gyűlésre összehívva azok, kik ily nemes mozgalom iránt érdeklődést tanúsítottak. A gyűlésen bár kevesen jelentek meg, de egyhangulag és lelkesedéssel kimondották a Homesteadi Nőegylet megalakulását. — Meralapították, hogy egyszer s mindenkorra beülpelt díjba 50 cent, havi díjba pedig 10 cent fizetendő minden tag által. A végleges megalakulás és a tisztikar megalakulása s május 9-én, áldozó csütörtökön tartandó nagyobb gyűlésen fog fogantatni. A szervezői munkálatok további vitelével és új tagok nevének összeírásával Mrs. Hetey magyar misszionáriusnő és Cizmadiá Jánosné bízták meg.

Ifjúsági mozgalom. A homesteadi ref. ifjúság körében mozgalom indult meg azon irányban, hogy a templomban a karzatot, mely az ifjúság rendes helye az istenítiszteleteknél, alkalmas és megfelelő padokkal szereljék fel. E célra az ifjúság egy szép mulatságot is fog tartani június 1-én.

OLVASÓINK -- LAPUNKRÓL. Igen mélyen tisztelt Szerkesztő Ur! — Első sorban is bocsánatot kérek Öntől, hogy már ezeidig nem küldtem az előfizetési díjat ezen jól szerkesztett Magyar Híradóért. De ne tessék gondolni, hogy talán én a Magyar Híradó zászlója alól távoznék akartam volna. Nem, nem, ez nem áll; mert én, míg Amerikában leszek, a Magyar Híradónak pártolója és olvasója vagyok. Jár nekem napilap is, de a Magyar Híradó egyetlen más-ik lapért sem cseréltem fel, alig várom a pénzteket, hogy a Magyar Híradóval olvashassam. Nagyon szépen köszönöm T. Tárkányi urnak, hogy a lapomat be nem tetszett szüntetni és arról is tudatom önt, hogy a Magyar Híradóval minden tekintetben meg vagyok elégedve.

T. Tárkányi ur, arra kérem önt, a többi magyar honfitár-

Ne Legénykedjék Honfitárs

hogy így meg úgy, magának úgy is vas-egészséges a gyomra, nincs is hát szükség rá, hogy gondoza a gyomrát. Még egyszer mondjuk: ne legénykedjék, honfitárs, mert csunyan megjárhatja és ha nem viseli még idejében gondját a gyomra egészségének bizony-bizony előbb-utóbb önt is

Lekapják a Tíz Körméről

a gyomor baj kinjai. Gondozni kell a gyomort, különben felmondja a szolgálatot s azután jaj, százszorosan jaj az embernek. De ne felejtse ám el honfitárs azt se, hogy a gyomor egészségének gondozására, valamint a beteg gyomor orvoslására a PARTOLA GYOMOR ÉS VÉRTISZTÍTÓ CUKORKA BIZONYULT A LEGHATÁSOSABBNAK. Simán, könnyen, fájdalom okozása nélkül hat s a legmakacsabb esetekben sem marad el az orvosló hatása. Kéznel is kell, hogy tartsa, minden előrelátó, óvatos, egészségét féltő ember, mert HA ELRONTJA GYOMRÁT, HA NEM JÓL EMÉSZTI, HA SZORULÁSA TÁMAD, éppén csak hogy el kell rágna a Partolából este, LEFEKVÉS ELŐTT két szemet s REGGELRE már is megjavul a gyomra működése. A PARTOLÁT nagy dobozonként egy dollárért küldi a PARTOS PATIKA, 160 SECOND AVENUE, NEW YORK, N. Y.

saimmal, hogy úgy ezután is, mint eddig, Magyarországgal is tessék foglalkozni, mert bizony a mai korszakban szükségünk van és lesz a háború után is a jó tanácsra. A jó tanácsot pedig, az igazsággal együtt, csak egyedül a Magyar Híradóban lehet megtalálni, de nem más lapban. Itten küldöm az egy dollár 60 centet a lapért és a naplárért. Még egyszer megköszönöm, t. Szerkesztő ur, hogy a lapomat még ez ideig nem tetszett megszüntetni. Maradok hi olvasója, honfitársi üdvözléssel McKeesport, Pa. Mező Pál.

SZÉNBÁNYÁSZOK,

kik Amerikának legjobban berendezett bányáiban akarnak munkát szerezni, írjanak felvilágosításért ezen címre: H. L. SCHUBA, 524 Oliver Building, PITTSBURGH, PA.

Fizessen elő a MAGYAR HIRADÓRA, előfizetési ára: egy évre \$1.50.

KERESTETÉS.

Zborai Istvánné, Kvasánszki Teréz abaujváncsi születésű feleségemet keresem, ki tölem és hat gyermekünköt, kik közül is az egyik beteg, Castle Shannon, kérem, május 3-án megszükött. Kérem át, hogy térjen vissza hozzám és gyermekeimhez. A kik pedig tartózkodási helyét tudja, sziveskedjék velem közölni. Ismertető jele: elől csak két foga van és az orrán gyermekkori forradás. Címem: Zborai István, Box 368, Csatle Shannon, Pa. (9, 16, 23)

DUQUESNEI ELSŐ MAGYAR REFORMÁTUS EGYLET.

Az egylet immár 25 év óta működik s áldásos működésével hívta a Pittsburg-vidéki magyarság becsülését és elismerését. Huszonöt év eredményes munkája bátran ajánlhatja az egyletet mindazoknak, a kik tisztességes, jó magyar egyletbe óhajtanak lépni.

Az egylet úgy férfi, mint női agokat 16 éves koruktól 45 éves korukig vesz föl s ezidő szerint havi 75 cent tagsági díj ellenében 12-héti heti \$3.50 heti segélyt fizet beteg tagjainak; női tagjainak szülés esetén 14 dollár segélyt ad. Temetési költség vagy csonkulási díj 100 dollár. Munkaképtelenné tevő be-

tegség vagy baleset esetében tagjainak félsegélyt ad.

Elhalt tagjai örökösének vagy félsegélyre szorulóknak tagonként 1-1 dollár, illetve 50-50 centet fizet kivétel után. Az egyletnek anyagegyetele Duesseit itt minden hó első szombatján esti 7 órakor tartja a református templom alatti helyiségében.

Elnök: Kiss Lajos, pénztárs: Döszeghy István, 22 So. 7th St., levelező titkár: Végso János, P. O. B. 28, Duquesne, Pa.

Osztályok vannak:

Willock-on, Pa. (1. oszt.) Titkár: Zákány Albert, P. O. B. 66, Willock, Pa. Gyűlések minden hó 1-50 vasárnapján délután 2 órakor.

McKeesport-on, Pa. (2. oszt.) Titkár: Esik Benjamin, Box 196 Roth Bank, McKeesport, Pa. Gyűlések minden hó 4-ik vasárnapján délután 1 órakor a magyar ref. templomban.

Rankin-ban, Pa. (3-ik oszt.) Titkár: Lovass Bertalan, 330-2nd Street, Rankin, Pa. Gyűlések minden hó 4-ik vasárnapján délután 2 órakor a 4-ik utcai Public Hallban.

Broughton-ban, Pa. (4. oszt.) Titkár: Ifj. Szabó Ferenc, P. O. B. 4, Bructon, Pa. Gyűlések minden hó 2-ik vasárnapján délután 2 órakor az Italian Hallban.

Női osztály Duquesne-ban, Pa. (7. oszt.) Titkár: U. Tóth Mariska, 1119 Goldstrom Lane, Duquesne, Pa. Gyűlések minden hó 3-ik vasárnapján este a magyar ref. templom iskolájában. Belépni szándékozók felvilágosítást kaphatnak a titkároktól vagy a gyűléseken.

Amerikai MAGYAR SEGÉLYZŐ SZÖVETSÉG

(MAGYAR BETEGSEGÉLYZŐ EGYLETEK SZÖVETKEZETE.)

1418 STATE STREET, BRIDGEPORT, CONN.

Tagja lehet az Egyesült Államok és Canada területén minden 16-50 év közötti férfi és nő vallás és nemzetiségi különbség nélkül. Felvételi díj 2.00 dollár karköltség nélkül. Az orvosi vizsgálati díjat a testület fizeti. Évi tagsági díj 2.00 dollár. Havidíjak korszerinti táblázat szerint.

A tagok azonnal jogosak: 1000 dollár haláleseti illetékre, 100-500 dollár betegségi segélyre, 250-500 dollár csonkulási segélyre, 100-500 dollár elmebaj segélyre, 500 dollárig terjedő agkori segélyre, vagy teljes befizetett üzletek erejéig terjedő végkielégítésre.

A tagok gyermekeiket is biztosíthatják a testületnél 15 cent havidíj ellenében 100 dollár haláleseti illetékre. Minden kérdésközlésre azonnal válaszol és nyomtatványokat küld a titkári hivatal.

Dezső János, elnök. Bölcsházy Ferenc, pénztárnok. Walkó János, titkár.

Anna Kalandor-fonóknak közüli, kik mikor Rákóczy a lengyel hadtáron belepegett, még mindjárt

szegény aranyosok, akik a rettenetes halveztet, mely büntetlenül letelte, de a fittum rálatált s új csapatot mért elle-

ei) Hát azért tájékoztatlak én tégedet?

A lefolyó években a magyar nyelvű sajtó fejlődését

Beszéknél csatlakoztak hozzá, legelőbbre vitte Oskay László brigádéros uram, a ki az innepelt hősök közé küzdötte fel magát. Sok labancverbe került. Vitézségének híre legendák alakjában jart az országban, ép úgy, mint később Vak Bottyáné, vagy a Bezerédi Imréné, a ki nem fogott a kard ele, mert talizmánt viselt az övében; egy lapos, keréred lemez a hátulról-elölülről egyforma kabalisztikus mondattal: "Sator Arepo tenet Opera Rotas".

De mind e dícsőségkoszorúba kuruc vezérek-nél népszerűbb volt Magday István: katonáknak kedvence, népdaloknak tárgya, Bottyán hadának szemérfénye.

Magday Istvánról az volt a hiedelem, hogy tette a golyóba nem fogja, s ki anyja szült, nem árthat neki, mert megvan kenekezte a Szt. György éjszakáján pont éjfélkor talált gyík zsirjával.

Honnan jött, hova való, senki sem tudta. Maga Bottyán is csak annyit tud mondani, hogy érsékül-var körülvárásiánál nevezte ki közlegényből had-mint egy oroszban, egy csapat parancsnokságát bizta rá.

"Csodálatos katona" — írta Bottyán 1705-ben Tata melől Beresényinek, ki érdeklődni kezdett Magday iránt — "miltkor egy golyó horzsolta lábát az ostromnál, de ő nem engedte csizmáját lehuzni, mely tele aludt vérről. "Vétek volna" — így szót — "azt a hitet elmulni hagyni, hogy a golyó engem meg nem vérez, inkább tovább szenvedek egy kicsit a sebben" s úgy is tett, fen jart a sebesült lábával, ráfogta, azért sántít, mret az új csizma szorítja. (Egy keverik a szegény csizmadiájára szorítja.)

Azok voltak ám a derék napok, mikor egyszerű re két hadvezért szalasztottak meg Bottyánnal Pálffy ban Szombathely felé sietett, hogy a

Nem, semmit sem akartam mondani; csak azt, hogy stessünk minél jobban, mert nem vagyunk kellő biztonsgágon még labanc-tábor nem értünk. Hogyan? Nem értelek. Hissz nem szokunk Szabadon eresztettek.

— Az aml! Ott a halálos szentencia elenéd Krúcsaynál. Csellel szabadtáborok ki, mely előbb-utóbb kislil s akkor aztán mind a ketlen veszve vagyunk.

— Mitfele csel lehet az, nem bírom elgondolni.

— Ne firtasd. Majd eljön az ideje, hogy elbeszéljem.

— Ez már baj — szól Pista elszomorodva. — Olyan baj, a melynek jó oldala is van: hogy Krúcsay uram keserűl meg.

— Hát most már mitévők legyünk?

— Mindkétlen beállunk labancokhoz.

— Azt már nem teszem. Hanem a becsületemet megyek keresni.

— Az ugyan nehéz lesz.

— Már én pedig megis utána nézek. Csak még azt nem tudom, melyik úton kezdjem.

— Esküre beértek O-liszskára, a hol legelőbb is a bozontos, kuszalt, börtönben trít szakalát vetette le Pista.

— Egészen más ember vagy! — kiáltá Laci, végrignéve a szép sugár növesű ifjúr. — Ugyan csak kihuzakodtal két év alatt! Rád nem ismer csak kihuzakodtal két év alatt!

— Epen azt akarom én, — mondá Pista halkan — hogy rám ne ismerjenek.

XIII. FEJEZET.

A kit a golyó nem fog.

Anna kalandor-főnökök közül kik mikor Rákóczy a lengyel határon belépett, még mindjárt

már csak mint egy fekete pont látszott a láthatáron. Csupán egy ember tudta a seregből, hogy nem for többé visszajönni s nyergelt is legottan, így szólva a társakhoz:

— No, fogadjunk, hogy utólérem.

A mire azok fölkeagadtak:

— Te akarnád a fejedelm lovát utólérem, ezen a gében? Ucu kehes, változz át tátoznak!

De az nem sokat törődött a guny nyilával felült és utána vágott a pókos fehér lován a többiek hahotája közt.

Ugyanaz az alak volt, a ki az imént-integettet Magdaynak, hogy ne menjen be a sátorba.

Ott ben pedig ezalatt, a mint magára maradt a két ur, mohon ragadta meg Beresényi a Bottyán vállát:

— Tudja-e kegyelmed, ki ez a fiatal ember?

— Hát ugyan ki? — kérde türelmetlenül és bosszusan a vak vezér, mi közben a látó szemét is behunyta, abban a hitben volt, hogy Beresényit bizonyosan ellenszenve ragadta e brutális elbánás-ra. Nála egy is gyakran esett ez meg.

— Ez az ember egy Veres István nevű tolvaj, a ki a rablásból megszokott.

— Nem lehet az! — szisszent fel Bottyán s hirtelen kinyitotta a szemét, ha nem tréfá-e a gróf. — Jobban szerettem a fiammal.

— A halálos ítélet elől szökött meg Sárospatakról infansim ravaszággal, a fejedelemtől lopott gyűrűvel szedette rá a szegény öreg Krúcsayt, a csavargó öcsese által. — De ez egy egész hosszú történet.

S azután elbeszélte előlről az egészet.

Bottyánnak nyitva maradt a szája és sokáig nem bírt szóhoz jutni.

— Ugy, ugy generális uram, a fickó egy kö-zönséges gonoszto. Mondhatom, szép meglepetés volt rám nézve, aki magam vállalkoztam rá, hogy

a fejedelmi biztos helyett elhozom neki az ajándékot és körülhevén a kegyelmed táborban, egy jó napot csinálók a katonáknak. No, majd nagyot néz a fejedelem, ha megrádjia. Még ma megrtom neki a fejedelm, ha megrádjia. — sönhajtott fel Bottyán.

— Mi fog vele történni?

— Az a fejedelemtől függ.

— En a kegyelmezést fogom kérni. Itt mindig a legszebben viselte magát. Még a kutyája is többet ér egy labancnál. Notabene, nagy felele kutyája van, mely a sereggel jár s az útközben kö-zibe megy az ellenségek: harap, marcol, mint egy diños tigris kalyók. Ugyan, foggerális uram, puhítsa meg a szívet kegyelmed.

— Addig addig rímankodott neki Bottyán, míg végre kiengedett a hirtelen természetü gróf:

— Isten neki én nem bánom, terjessze fel kegyelmed a kegyelmezést írnti instancziáját a "fel-segéhez." (Ezt a címet kapta Rákóczy Erdélyben.)

— En nem leszek ellene — ha megmondja, hol vannak a kimesek. Hivassa be, kérem, egy szóra.

— De a sátor melé állított díször azt mondta, elhozagolt.

— Mitfele lovon?

— A fejedelmi vasderezsen.

— Nem is fog akkor soha többé visszatérni, — mondá Vak Bottyán szomorúan.

— És igaz lett, Magday, vagyis Veres István, mert ő volt s a Fekete László név alatt is Veres Laci lappangott, meg sem állott, csak a Heister táborában. "Ha itt nem kellettem", — gondolta magában. — "majd keltek odát."

— Szíve keserűséggel volt tele. Érezte ártatlan-ságát, ki akarta bójólni, megrádjia átváltozat-mi a rejteneves halvegzetet, mely büntetelmé-berre, de a fatum rávalált s új csapást mért elle-

— Mi köze hozzá? — felelte dacosan a labanc tiszti.

— Epen ebben a pillanatban ért oda Hajdu János, a ki esedőtt Bottyán alati szolgálit és élénken fölkiáltott:

— Teringette, hisz ez Magday István.

— A apó kiváncsian kérdezte.

— Mitfele Magday István?

— A kinek az előkerítésére kétszáz aranyat tűzött ki a fejedelem.

— Az ám? — hitetlenkedék az apó. Nem lehet az!

— Hogy mi nem lehet?

— Vagy az nem lehet, hogy a fejedelem kétszáz aranyat tűzött ki Magday Istvánra, vagy ha ez úgy van, akkor nem lehet az, hogy ez Magday legyen. Nincs nekem ecesem akkor a seregenesen.

— Már pedig az így van Dobos uram, — jel-kendék Hajdu János. — Ha százkilenevenc-henc aranyom volna, mindjárt odaadnám kegyelmed-nek érte, még akkor is nyernék egy aranyat, de mivel hogy mincsen több három libértásomnál.

— Jó lesz a kétszáz arany magamnak is — csejtenteti nyelvével Jóska apó, elvissem haza az anyjukomnak.

— Aztán a fogolyhoz hajolt és bizalmasan sugta: — Igazán kegyelmed az a Magday?

— Mire visszasugta amaz:

— En a Pista diák vagyok, a kegyelmed egy-kori diákja.

— Egyet hókólt erre Dobos bácsi és fölészszent, mintha valami kigyó mara volna.

— Lehetetlen! — hebegte, de a mint jobban megnézte a hosszú hajú, szőke ifjút, fölkiáltott: — Az vagy, igen is az vagy! Teringette, hát hogy jutottál emnyire? (Elkezde a fejét vakanni.) Ej, ej! Hát azért táplálnak én tégedet?

— Oh, nagy jó uram; nem oda, Buda. Nini, en-gem ugyan szépen megrgett volna. Ha a rabot el-viszi kegyelmed, hát akkor hagyja itt a gyűrűt. Az ördögbe, ha én is olyan feledékeny volnék. Lá-tudta meg, mi az a csoda talizmán a zöld köves, cimervers gyűrű, melyet az újján viselt. Lehnzta és egy tetetett mosolyval átírnyja Krúcsaynak, ki egy hódoló csóbt cuppanított rá.

— Most már rendben vagyunk, — mondá s La-ci megkönnyült szívvel rohant le a garádtoskora: abban a hitben, abban az ámulatban, hogy ez mind csak álom.

— A fejedelem titkos gyűrűje az ő keze! Hát

golyó gyánánat kivont kardját, míg ő hátul kul-logya hüvelyébe dugta a magáét.

— Mire utóbb Pálffy bannak, magától megfuf-gyótt Nemetulhely felé.

— Az egész Dunántul megtisztult az ellenségől. Magday olykor magához vett vagy ezer lovas t-egész Bécs külvárosig száguldozott, mi nagy rémületet gerjesztett a biradalmi székvaróban.

— Mindezen vitéz cselekedetei, de különösen Si-montornyánál történt hősies magatartása el-jutott a fejedelem fühéhez, is, is, ki neki a Heisterrel vívott a fejedelemtől jóváhagyott munkácsi istállójáról gyönyörű fekete ment küldött ajándékba a a lejött peji helyett.

Rákóczy ajándékát jóval megelőzte a híre; a fejedelem, a ki Miskolcra volt teli szálláson, el-ragadtatva beszélt környezetének az újonnan tá-madott kuruc hőséről. Magdayról portvázás közt heted magával miként kaszabolt: hirmondó, sem ma-emberből álló labanc-csapatot: hirmondó, sem ma-radt belőle; — mások, a mint a szatási völgykat-lanban lovagolt társával, a hegyről egy egész dandár labanc rajok tüzet, a társai mind elhullot-tek, de a golyózápor közepette nem annyit bja, sem lett, mint a kis ujjiamnak. Az ilyen ritka ember megrdelemi, hogy a legszebb lovat válasza ki a fejedelmi istállóból.

Hanem még többet ér, ha egyenesen maga a fejedelem válassza ki neki egyet.

Pátotfay Krisztof, a ki levelet hozott Boty-tyánhoz, beszélt el, hogy Magday István uramát nem sokára olyan lóra üteltik, a milyenen még az öregapja sem út: aranyozott lesz a kantaria, pir-nyó ezüst lemezekkel csörgőse kivarrva a nyereg-takarója. Csakhogy azt meg még kell élni. A feje-delem is messze van Munkácsól, Munkács is messze van Szombathelytől; gehe lesz a csikból, míg az

Krucsay meghajította magát.

— Mi történnik veled?

— Szabadon eresztendő, — hörögte Laci és e-vakneryt mondara minden arcizma megrádnit.

— De Krúcsay épen nem csodálkozott rajta, ha-nem egy szertelen kinyitotta az ajtót s kiszólt a hu-szarnak:

— Kúldje fel kend a porkólbót, — miközben Laci felé fordult s közönyös arccal mondá: Pedig épen ma kaptam az eltarozott Beresényi gróftól ke-zembe a halálos ítéletet, holnap kivégeztetem vol-na. Jó, hogy sietett kegyelmed a parancsossal.

— A Laci szíve lázasan dobogott, egy szót sem bírt volna kiejteni. Szerencsére jött a porkólbót.

— Eressze legrött szabadon Veres István! — pendele Krúcsay, majd ujja az ifjútól kérde: Nincs erre nézve valami különös intézkedés?

— En viszem magammal.

— A mint tetszik, — mondá a várnagy udva-riasan. — Porkólbót, kend átadja a rabot e nemes urnak.

Laci sietett künn jenni, mohon igyekezett a porkólbót titán, de Krúcsay egyongóden visszatár-totta.

— Oh, nagy jó uram; nem oda, Buda. Nini, en-gem ugyan szépen megrgett volna. Ha a rabot el-viszi kegyelmed, hát akkor hagyja itt a gyűrűt. Az ördögbe, ha én is olyan feledékeny volnék. Lá-tudta meg, mi az a csoda talizmán a zöld köves, cimervers gyűrű, melyet az újján viselt. Lehnzta és egy tetetett mosolyval átírnyja Krúcsaynak, ki egy hódoló csóbt cuppanított rá.

— Most már rendben vagyunk, — mondá s La-ci megkönnyült szívvel rohant le a garádtoskora: abban a hitben, abban az ámulatban, hogy ez mind csak álom.

— A fejedelem titkos gyűrűje az ő keze! Hát

A nyugati az utolsó... csendesedni... ujtult meg... böző pontja... lyi jelentősé... egyáltalában... lyással az... A szokatlan... te volna, ha... az a tém... ismét renge... szert hozta... gati front... ra lehet ve... offenziva, a... én kezdtek... ni.

Haig ang... szerint a... sen Serre... erősen. Ez... hadvonal... nai szakér... várták, ho... fog valami... vetkeztes... mézetesebb... németek t... innen indu... jén, amikor... lenállása... állottak m... is tartják... ponton ne... tolni, sőt... angol tá... Haig jelen... mól, hoev... körül is e... lenfelek á... ágyuk má... lanud' dörö... Az ang... tén álland... met ágyuk... hogy a né...

LONDON... roshan az... oláhok és... kötött be... nem zárta... mények s... ságok hi... királyné... belenyug... tólag in... semhogy... nak legy... ben mind... szerint, t... igen nag... az orszá... gét és b... mint mo... is hónap... dott a... mondják... pedig ma... ve, igen... németek... Egy... sikerült... val, mi... Jassybó... So... nyugodn... kébe, a... kötötték... né. Jól... rikaiak,

sák. Sokáig titkolózkodt előttem, míg nem kiismert s együtt szállítottuk a kincseket áruhában. Egy nagy katonában élastuk. Csak én tudtam a helyet, meg ő. Más halandó azt sem almodhatta. S mégis mi történt?
— Mi? kérde Laci tompán.
— Mikor a hadjárat megindult és szükség volt az ékszerekre, Beresényi az élastott kincseknek csak a felét találta meg. A többit ellopták.
— Ah!
— Borzasztó dühre lobbant. Engem rögtön elfogtak, pedig listen a tanum, olyan ártatlan vagyok benne mint a ma született gyermek! Oh, ócsém, mennyit szenvedtem én a börtönben! Nem az éhség, nem a tortúra, hanem a gyűlölet miatt. Vallattak, kínoztak: kinek árultam el a kincs hollijét? Váltig mondtam, ártatlan vagyok, de nem hitték. S én magam sem tudom fölfogni, hogyan történhetett.
— Es hová ástátok el az ékszereket?
— szolá Laci remegő hangon.
— A fejedelmnek volt egy lakatlan szerény háza Gyulafehérvárott, melyet még az apja építtett ott egy öreg tisztartója számára, abba ástuk el a nagy rézüstöt.
— Szent Isten! — kiáltá Laci és a térdei megrögytak, miáltal halántékához kapott, érthetetlen szavakat molyogva.
— Akartál talán mondani valamit, kedves öcsém?
Laci rábámult megüvegesedett szemével, habozott egy pillanattig, valami láthatatlan szellem mintha azt suttogta volna neki: "Vallj meg mindent!"
— de a fekete kutya, mely ott settenkedett a lábaik alatt, közbevakantott s elzavarta a jó szándékát.
"Ej, mit használna, ha mindent elmondanék? Ugy is csak ott volnánk, a hol vagyunk, legfeljebb ennyem érne örökös szemrehányás."
— Majd hangosan mondta:

ne. Mit tehetett volna egyebet: menekült, a hova tudott.
Hiszen megmondta neki Heister: "Ha az ön kardja esik el egyszer, jöjjön hozzám, én is fölmelem."
Szavának állott. A két kuruc legényt jó szívvél fogadta s mindjárt egy portyázó csapatot bíval Istvánra, míg ellenben Laci beosztá egy másik hadtesthez, hogy annyira még sem bízott a két testvérben, hogy együtt hagyja őket.
De a bizalom is megjött apródonként.
Veres István lassankint egyike lett a legjobb császári csapatvezérnek, a kit strún és dícsérelleg emlegetnek a Bécsbe küldözött bulletinek.
Mikor Rákócynak megírta Beresényi a Magday esetet, miként találta hős alárcza alatt a tolvajt s miként tünt el az ajándék-lovon hirtelen, a fejedelem bosszusan toppantott a lábával.
— A tolvaj nem lehet hős, Magday pedig igazi hős.
Rögtön kiadta a parancsot, hogy bárhol ériék, kegyelem Magday Istvánnak
De mikor aztán hónapok múltán hire jött, hogy a császári seregnek szolgálat s félelmetes most a kucoknak, a fejedelem ingerülten dörmögött.
— A becsületes ember nem lehet soha áruló.
Aztán kiadta a parancsot, hogy bárhol ériék Magday Istvánt: halál a fejére.
XIV. FEJEZET.
A vérpad.

Magdaynak egy gondolata támadt. A mint eleibe vezették a huszárak a gazdagon díszített lovat egy merész ugrással rajta tennett a hátán, egyszer kétszer megfirkantoltatta, mintha próbálna, aztán egy... belevágta sarkanyuját, kivált a táborból s elszárguldozott, kód előtte, kód utána.
A kurucok bámulva néztek utána, hogy micsoda bolond kedvtelés az. Ilyen ünnepléses pillanatokban elkalandozni, itt hagyni őket a falképnel, mikor még csak most jönnék a többi ceremóniák, a mint azokat Bottyán tudni adta: gróf Beresényi felolvassa a fejedelem Magdayt magasztaló levelét a hadsereg előtt, ezután az ökörsítes jön. A csapra-verendő horfordokot el is felejtettem mondani.
— Majd visszatér az, csak egy kicsit kipróbálja a lovat. — mondták némelyek.
— Kedve telik benne; nem is csoda! Főliséges állati!
Mindenké azt hitte: visszajön rögtön, pedig

Az iblói mezőn kemény csete-paté volt egy júliusi délután Heisternek egy cirka lovaspata és a kuruc legények között.
A kurucok alig voltak nyolcvan, az öreg "Jóska apó" vezette őket, a legöregebb káplár a felkelő hadak között, a ki ha munka nem volt, mefelgett a katonáinak vígan lobogó táborúzekek mellett, ha pedig munka volt, régi fringijával úgy vagdálá a németet, mint a szabó a posztót.
A labancok lehettek vagy százan, a mint az "iblói erdőnél felütek.
— Hajrá! — kiáltá Jóska apó azokra, a kik a számerőt kezdtek aggdóva mérlegelni. — Ne olvassuk őket most! Majd kényelmesebb lesz össze számolni, hogy hányan voltak, ha már meg sem moccanak.
Neki durálták magukat a kurucok s majdnex ugratott egy jó óra múlva, a hogy Jóska apó mondta. Kit megöltek, kit megsebesítettek, kit elfogtak, ki meg elfutott.
Ó maga a vezénylő tisztre vetette magát, s noha vitézil viselkedtek, foglyául ejtette s vitte a többi foglyokkal; mintegy harmincat ejtettek.
A császári tisztt firkászó tekintet. Vetett Jóska apóra, mintha ismergetné, de nem szólt semmit, csak a fejét hajította le busan.
Az öreg káplárnak magának is ismerőse látszott a tisztt, de csak belenyugodott, hiszen nem egy labancot látott már, hát nincsen benne semmi különös, ha hasonlít valamelyikhez.
Különösen a tisztt himezett kardóve tünt fel neki.
— Ejnye, ejnye, láttam már valamohol ezt a kardkötőt. (Az öreg homlokát nyomogatta.) Hol is kötött csak? Ejnye, ejnye! (Végre egy nagyot kurjantott.) Hopp, meg van! (Vállon ragadta a fogoly tiszttet.) Hol vette az ur ezt az övet?

— Merre menjünk? — Akármerre, csak itt ne maradjunk. — Elindultak ismét, mint ezelőtt régen, céltalanul a kietlen mezőkön s csak mikor messze hagytak el magok mögött Sárospatakat, indult meg a beszélgetés.
— No, most már hadd hallom, mikép szabadtottál ki?
— Mond el előbb magad, miként jutottál be.
— Nagyon rövid az én történetem — kezdé és nagyon szomorú. Rozsomák, a kivel Bécs felé indultam, senki más mint Beresényi gróf.
— O csakugyan Bécsbe vitt engemet s csakhamar megszeretett. A legbizalmasabb dolgaiba beavatott. A fölkeléshez tett előkészületeket s erre néve egyik legfontosabb dologba mentünk akkor Bécsbe, hogy onnan a Rákócynak kincseit elszállítsuk Magyarországra, valamely rejtett helyre, hogy ha esetleg baj támad, azokat el ne kobozhassanak.
— Merre menjünk? — sürgeté Laci, mihelyt szóhoz jutott.
— Majd elmondom, ha egyszer távol leszünk innen.
— Akármerre, csak itt ne maradjunk. — Elindultak ismét, mint ezelőtt régen, céltalanul a kietlen mezőkön s csak mikor messze hagytak el magok mögött Sárospatakat, indult meg a beszélgetés.
— No, most már hadd hallom, mikép szabadtottál ki?
— Mond el előbb magad, miként jutottál be.
— Nagyon rövid az én történetem — kezdé és nagyon szomorú. Rozsomák, a kivel Bécs felé indultam, senki más mint Beresényi gróf.
— O csakugyan Bécsbe vitt engemet s csakhamar megszeretett. A legbizalmasabb dolgaiba beavatott. A fölkeléshez tett előkészületeket s erre néve egyik legfontosabb dologba mentünk akkor Bécsbe, hogy onnan a Rákócynak kincseit elszállítsuk Magyarországra, valamely rejtett helyre, hogy ha esetleg baj támad, azokat el ne kobozhassanak.

Szt-Gothard táján táborozó Heister Hannibállal csatlakozzék.
Bottyan eleibe kerülve, körítáborolta seregét Szombathelynél.
Mhnekkortre-uaA)
— Tüdja-e kegyelmed, generális uram, mit gondolnak? — szólta meg Magday.
— Mit?
— Heister azt hiszi, mert már megvitték neki a hirt a kenek, hogy mi most itt farkasszemet nézünk Szombathelyvel és assuk a virágokat, a mint igaz is. Képzelm olyan nyugodtan érzi magát, mintha az édes anyja kényével volna letakarva. Jó tréfa lenne, ha mi most a sereg részével ráümadnánk.
— Nem egészen bolond gondolat! — hagyta rá a vezér.
— Tegyük meg!
Szóbeli tett lett, felültek lóra hat ezred lovas és szekerekre ültették a gyalogosokat (azóta se volt még olyan urt állapot a bakának) s sebesen vágtatva vitték Szt. Gothard alá, hol a semmit sem gyantó Heister teljesen meglepeték, kódios téli nap lévén, hadat összerakték s azokat, a kik éleiben maradtak kikérgettek a határokig, sőt még azon túl is egy nagy darabon Szyrihára.

— De hát mi cselekszik kegyelmed, főgenentis uram? — Majd mindjárt megmagyarázom. — Ismét Magday fele fordult: "Takarodj ki addig!"
Az engedelmesen, szemlesütve tántorgott ki a sátorból.
Ott kün a sátor előtt két díszhuszár állt, parnyokás mentében, forgas kárpokokkal, várva, míg ott benn elvégzi a fejedelmi bizos a ceremóniákat, addig is féken tartva a priszkólo, toporzékoló aján dék-partipát, aranys csolárral, ezüstös nyereggel, virágokkal átvert seelymentakárvával, míg annak a gazdája, az ünneplés hős kitépne.
Végre kilépett s egy egreszkettető éljen hangzott fel a lelkesült, feleje tolongó kuruc vitézek ajkán. Azt senki sem vette észre, hogy nagyon nines az oldalán, csak azt látták, hogy nagyon sápadt, de hat a dícsőségtől is meglehetedett az arc.
Magdaynak egy gondolata támadt. A mint eleibe vezették a huszárak a gazdagon díszített lovat egy merész ugrással rajta tennett a hátán, egyszer kétszer megfirkantoltatta, mintha próbálna, aztán egy... belevágta sarkanyuját, kivált a táborból s elszárguldozott, kód előtte, kód utána.
A kurucok bámulva néztek utána, hogy micsoda bolond kedvtelés az. Ilyen ünnepléses pillanatokban elkalandozni, itt hagyni őket a falképnel, mikor még csak most jönnék a többi ceremóniák, a mint azokat Bottyán tudni adta: gróf Beresényi felolvassa a fejedelem Magdayt magasztaló levelét a hadsereg előtt, ezután az ökörsítes jön. A csapra-verendő horfordokot el is felejtettem mondani.
— Majd visszatér az, csak egy kicsit kipróbálja a lovat. — mondták némelyek.
— Kedve telik benne; nem is csoda! Főliséges állati!
Mindenké azt hitte: visszajön rögtön, pedig

ja a sátorban.
Magday arcan tündökölt az órom, legott lepatlant a nyeregből, odavetve a kamart egy köztelgynek, maga szaporá letekkel a vezér sátorába ment.
A zsihongo hadból, mely a sátor előtti téren tanvázott, tűzek mellett, parolgo ústok körül, egy Fekete László nevt. közegety, a ki trant nagy egyonégdséget arult el Magday minden alkalmokor, s nem egyszer lehetett őket látni bizalmas meghitt suttogásban, eleje futva, a kezével integetett, hogy ne menjen be a sátorba!
De utóleben nem bírta a közlegény s maga Magday az óromteli izgatottságban észre sem vette a Fekete László sajátzerü integetését. Belpélt a sátorba.
Vak Bottyan eleibe ugrott vídámán s aztán hátrafordulva mondta az ott álló alakhoz:
— Ime méltóságos nagy uram, Magday István, akit a felséges vezénylő fejedelem kegye...
A háttérben álló alak előlépett erre s kinyujtotta a kezét, hogy megszorítsa a Magdayét, s az abban a pillanában, ismerete csak fel, hogy Beresényi gróf áll előtte és elszárguldozott.
Beresényi visszarántotta a kezét: sötét árnyék vonta be csoportos, férfias arcát.
— Ah! — kiáltá önkéntelenül. — Te vagy az? Hallatlan!
Magday testét lassu reszketésség fogta el.
— Hogyan, hát már ismerle vitéz Magday-mat méltóságos uram? — kérde meglepve Bottyán.
— Nagyon is ismerem. — felele Beresényi gunyosan. — Bizonyosan jobban, mint kegyelmed. Adja át a kardját — tette hozzá szigoru hangon. Magday megförtén, halothalványan oldotta le derekáról a kardot.
Vak Bottyan fölhaborodva hebegete:

s a legerencesétienebb pillanában kiesett a kardpénge kezéből.
— Sarcobeli! — káromkodott a vezér, önkéntelenül hátrahajolva nagy deres lován, hogy legaltabb az első vágás ne érje.
De Magday, egy perc műve volt, lehajolt lovaról a kardot, oly ügyességgel, mint egy ereművesz és ányujította Heisternek.
— Hogyan? Ön visszadja kardomat, a helyett, hogy lekaszaoljon. Hiszen megvettette volna!
— Meg is tettem volna, ha üldözben esik ez meg, de ne feleldje tábornok ur, hogy kegyelmed önként fordult vissza. Ez hát parba s nem verekedhetem fegyvertelenül.
— Igaza van uram. Ön igazi nemes ember. Szeretném a kezét megszorítani, ha időnk lenne az ilyesmire. Ime, jönnék! Stessünk!
Valóban már hallani lehetett a kurucz huszárók lovainak dobogását, mert a négy kód mást látni epenséggel lehetetlen volt. Összecsaptak eserevességgel; villámolt két kard és messze szentgett. Egy roppant vágást mért Magday Heisterre, jó szerencse, félhengert; nosza újra kezdik, de most meg a kurucok rontották el, mert a mint kózel érve látták, hogy Magday István izzad itt erős munkában, valamelyik huszár segíteni akart rajta, ráfőlte a karabélyát Heisterre, de bizony csak a lovat találta, magé pedig a Magdayét, mely azonnal összerogyott.
— Isten önnel! — kiáltá elvágatva Heister. — Ha egyszer önnel is le találha esni a kardja, számíson ram, én azt akkor fölmelem.
Friss lóra ült Magday villámgyorsan s kergette tovább az ellenséget, a hol utólotte, vágta, mint a répat.
Néhányat levágott, két vass németet el is fogott, s úgy hozza az istennadja lábanczait, hogy kihuzatta velök a kardjalkat, ugy mentek előli lo-

Szt-Gothard táján táborozó Heister Hannibállal csatlakozzék.
Bottyan eleibe kerülve, körítáborolta seregét Szombathelynél.
Mhnekkortre-uaA)
— Tüdja-e kegyelmed, generális uram, mit gondolnak? — szólta meg Magday.
— Mit?
— Heister azt hiszi, mert már megvitték neki a hirt a kenek, hogy mi most itt farkasszemet nézünk Szombathelyvel és assuk a virágokat, a mint igaz is. Képzelm olyan nyugodtan érzi magát, mintha az édes anyja kényével volna letakarva. Jó tréfa lenne, ha mi most a sereg részével ráümadnánk.
— Nem egészen bolond gondolat! — hagyta rá a vezér.
— Tegyük meg!
Szóbeli tett lett, felültek lóra hat ezred lovas és szekerekre ültették a gyalogosokat (azóta se volt még olyan urt állapot a bakának) s sebesen vágtatva vitték Szt. Gothard alá, hol a semmit sem gyantó Heister teljesen meglepeték, kódios téli nap lévén, hadat összerakték s azokat, a kik éleiben maradtak kikérgettek a határokig, sőt még azon túl is egy nagy darabon Szyrihára.
Magday magát Heister vette üldözbe, bontalabu kis pej lovatval mindentütt utánajárt.
— Megállj, megállj!
Mikor egy sik mezon messze előrelavagolt Magday az övélől, Heister hátrafordult.
— Na hát menjük össze a kardunkat. Láton, hogy önnel különös kedve van rami!
— Az én fejszém a nagy fákát keresi.
Kihuzták a kardjukat mind a ketten, de Heister szépenelennül járt, lova megijedt valamitől és kisse félreugrott, miközben összeresztte a vezér

— De hát mi cselekszik kegyelmed, főgenentis uram? — Majd mindjárt megmagyarázom. — Ismét Magday fele fordult: "Takarodj ki addig!"
Az engedelmesen, szemlesütve tántorgott ki a sátorból.
Ott kün a sátor előtt két díszhuszár állt, parnyokás mentében, forgas kárpokokkal, várva, míg ott benn elvégzi a fejedelmi bizos a ceremóniákat, addig is féken tartva a priszkólo, toporzékoló aján dék-partipát, aranys csolárral, ezüstös nyereggel, virágokkal átvert seelymentakárvával, míg annak a gazdája, az ünneplés hős kitépne.
Végre kilépett s egy egreszkettető éljen hangzott fel a lelkesült, feleje tolongó kuruc vitézek ajkán. Azt senki sem vette észre, hogy nagyon nines az oldalán, csak azt látták, hogy nagyon sápadt, de hat a dícsőségtől is meglehetedett az arc.
Magdaynak egy gondolata támadt. A mint eleibe vezették a huszárak a gazdagon díszített lovat egy merész ugrással rajta tennett a hátán, egyszer kétszer megfirkantoltatta, mintha próbálna, aztán egy... belevágta sarkanyuját, kivált a táborból s elszárguldozott, kód előtte, kód utána.
A kurucok bámulva néztek utána, hogy micsoda bolond kedvtelés az. Ilyen ünnepléses pillanatokban elkalandozni, itt hagyni őket a falképnel, mikor még csak most jönnék a többi ceremóniák, a mint azokat Bottyán tudni adta: gróf Beresényi felolvassa a fejedelem Magdayt magasztaló levelét a hadsereg előtt, ezután az ökörsítes jön. A csapra-verendő horfordokot el is felejtettem mondani.
— Majd visszatér az, csak egy kicsit kipróbálja a lovat. — mondták némelyek.
— Kedve telik benne; nem is csoda! Főliséges állati!
Mindenké azt hitte: visszajön rögtön, pedig

ja a sátorban.
Magday arcan tündökölt az órom, legott lepatlant a nyeregből, odavetve a kamart egy köztelgynek, maga szaporá letekkel a vezér sátorába ment.
A zsihongo hadból, mely a sátor előtti téren tanvázott, tűzek mellett, parolgo ústok körül, egy Fekete László nevt. közegety, a ki trant nagy egyonégdséget arult el Magday minden alkalmokor, s nem egyszer lehetett őket látni bizalmas meghitt suttogásban, eleje futva, a kezével integetett, hogy ne menjen be a sátorba!
De utóleben nem bírta a közlegény s maga Magday az óromteli izgatottságban észre sem vette a Fekete László sajátzerü integetését. Belpélt a sátorba.
Vak Bottyan eleibe ugrott vídámán s aztán hátrafordulva mondta az ott álló alakhoz:
— Ime méltóságos nagy uram, Magday István, akit a felséges vezénylő fejedelem kegye...
A háttérben álló alak előlépett erre s kinyujtotta a kezét, hogy megszorítsa a Magdayét, s az abban a pillanában, ismerete csak fel, hogy Beresényi gróf áll előtte és elszárguldozott.
Beresényi visszarántotta a kezét: sötét árnyék vonta be csoportos, férfias arcát.
— Ah! — kiáltá önkéntelenül. — Te vagy az? Hallatlan!
Magday testét lassu reszketésség fogta el.
— Hogyan, hát már ismerle vitéz Magday-mat méltóságos uram? — kérde meglepve Bottyán.
— Nagyon is ismerem. — felele Beresényi gunyosan. — Bizonyosan jobban, mint kegyelmed. Adja át a kardját — tette hozzá szigoru hangon. Magday megförtén, halothalványan oldotta le derekáról a kardot.
Vak Bottyan fölhaborodva hebegete:

s a legerencesétienebb pillanában kiesett a kardpénge kezéből.
— Sarcobeli! — káromkodott a vezér, önkéntelenül hátrahajolva nagy deres lován, hogy legaltabb az első vágás ne érje.
De Magday, egy perc műve volt, lehajolt lovaról a kardot, oly ügyességgel, mint egy ereművesz és ányujította Heisternek.
— Hogyan? Ön visszadja kardomat, a helyett, hogy lekaszaoljon. Hiszen megvettette volna!
— Meg is tettem volna, ha üldözben esik ez meg, de ne feleldje tábornok ur, hogy kegyelmed önként fordult vissza. Ez hát parba s nem verekedhetem fegyvertelenül.
— Igaza van uram. Ön igazi nemes ember. Szeretném a kezét megszorítani, ha időnk lenne az ilyesmire. Ime, jönnék! Stessünk!
Valóban már hallani lehetett a kurucz huszárók lovainak dobogását, mert a négy kód mást látni epenséggel lehetetlen volt. Összecsaptak eserevességgel; villámolt két kard és messze szentgett. Egy roppant vágást mért Magday Heisterre, jó szerencse, félhengert; nosza újra kezdik, de most meg a kurucok rontották el, mert a mint kózel érve látták, hogy Magday István izzad itt erős munkában, valamelyik huszár segíteni akart rajta, ráfőlte a karabélyát Heisterre, de bizony csak a lovat találta, magé pedig a Magdayét, mely azonnal összerogyott.
— Isten önnel! — kiáltá elvágatva Heister. — Ha egyszer önnel is le találha esni a kardja, számíson ram, én azt akkor fölmelem.
Friss lóra ült Magday villámgyorsan s kergette tovább az ellenséget, a hol utólotte, vágta, mint a répat.
Néhányat levágott, két vass németet el is fogott, s úgy hozza az istennadja lábanczait, hogy kihuzatta velök a kardjalkat, ugy mentek előli lo-

— Merre menjünk? — sürgeté Laci, mihelyt szóhoz jutott.
— Majd elmondom, ha egyszer távol leszünk innen.
— Akármerre, csak itt ne maradjunk. — Elindultak ismét, mint ezelőtt régen, céltalanul a kietlen mezőkön s csak mikor messze hagytak el magok mögött Sárospatakat, indult meg a beszélgetés.
— No, most már hadd hallom, mikép szabadtottál ki?
— Mond el előbb magad, miként jutottál be.
— Nagyon rövid az én történetem — kezdé és nagyon szomorú. Rozsomák, a kivel Bécs felé indultam, senki más mint Beresényi gróf.
— O csakugyan Bécsbe vitt engemet s csakhamar megszeretett. A legbizalmasabb dolgaiba beavatott. A fölkeléshez tett előkészületeket s erre néve egyik legfontosabb dologba mentünk akkor Bécsbe, hogy onnan a Rákócynak kincseit elszállítsuk Magyarországra, valamely rejtett helyre, hogy ha esetleg baj támad, azokat el ne kobozhassanak.